

העולם הזה

הגיליון 50:

החיים
בבית
החוננות

השבועון המצויר
ל אינפורמציה

מס' 744 / שנה 15 / ד' שבט תשי"ב / 31.1.52

המחיר
150
פרוטה

השבועון הסוציאלי

המערך והמנהלה:
רחוב נילסון 8, תל-אביב
(ליד תיאטרון "אח"ל")
ת.ר. 136, טל. 68795 (רמני)
מנען למכירת: "עולמפרס"
מורל: העולם הזה כ"פ

עורך כתוב:
רב איתן
צלם ראשי:
דוד רובינר

העורך:
אורי אבנרי
עורך משנה:
שלום כהן

עורך תבנית:
ד"ר
כתב ראשי:
אהרן דולב

עורכי מדורים:
מיכאל אלמו, יחיאל כשן, ניצה נבי, איתמר עילם.
משתתפים כבועים:
יעקב ביות, רפאל חיים, פיליפ מיארי, יצחק לבני, אוסקר טאובר.

סופרי חוץ:
דוד כנדרו, נביראל דנון, שמואל מירון.
הצגה: פלס ב"ם.

דפוס ישראל בע"מ.

2/16/72

מכתבים

ידידים לעמית

רעיונות של עמית הוא צעד ראשון לאיתור הנוער הישראלי המפורד כל כך. חברי הרעיון חייבים לערוך פעולות הסברה בקרב הנוער.

דב אשורוב, הרצליה
הנני רואה עתיד ניכר לרעיון זה אם יסנה לשכר בות הנוער המסתובב לו בשל מאין רצונו לבקר בתנועות הנוער אשר עיקרן המסלנה.

ארנון אפר, גבעתיים
הייתי רוצה כי תדע עמית שבתלדורות ההתישבות היו מקרים של קבוצות שלא השתייכו לשום דבר. קבוצת המציבה הצליחה קרוב ל-20 שנה להשאר נייטרלית, עד שנכשלה קבוצת חמדיה דנלה ב' רעיון איהנורה עד שגם היא נכשלה תחתיה.

ז. א. רמנגן
מכיון שאחרנו להילד בשנתים אין אנו מתאימות לנרעיון שיצא להתישבות בעוד שנה בעוד שאנו צריכות להמשיך בלימודנו. לכן אנו סונות אליכן בבקשה: ארנון נוער בילינו עד מנת לצרפו לנרעיון. אנו מוכנות להיות הראשונות. שתי בנות אוכלות עצה אם תתקשרנה עם עמית, תמצא עצה.

התכתבויות

אל יצטער רוני (העולם הזה 740). יאמר את כתובתו, ואכתוב, (מכלי לדעת אם הוא כלב או לא. ואם אתה חושבים שכן, אל תשכחו שאתם, הנכרים, בני מינו).

אריס אילון, תל-אביב

לככות, או לא לככות?

מסופקני אם מאמרם, "היה על מה לככות" (העולם הזה 740) יזכה אתכם בתואר עתון רציני. בהיה להבמה לי שאני קורא את הדור. איזה סילת דברים! לשוא חוששתי הערות דומות בששת מאות מירכס על שביט הימאים, בה קרו דברים דומים, ולא דוקא על רקע של כבוד לאומי.

אין העולם הזה טבור שיש ללמוד גזרה שווה על ההפגנה הספונטנית של הימאים. ש' התרגשו אחר נסיון המשטרה להוריד את חב' ריהם מן האניה, ובין הנסיון המאורגן להשי' פיע מחוץ על הכנסת.

איזה מוסר יקר לנו יותר במדינה זו מן הכנסת? אולם אם תביא ההחלטה האחרונה למשא ומתן עם בני עמלק, לא יהא מקום בארץ שיהא טמא יותר מבית זה וברובה היר שהקטקע בנין זה עד היסוד... נל אבנים לדרגון עולם.

הושע ברצדוק, ירושלים

אמריקה או נגב?

אני רוצה לציין שברשימתו האחרונה של אורי אבנרי אל קורא (העולם הזה 740) לא אמר את כל הדברים שרצה, לדעתי, לאומים. הוא הסתיר, כנר, מהם דברים כדי לא לסנוע באוביקטיביות של העתון. לכן תרשו הפעם לאיש שהכש את כובע הנגב להוסיף: הפוליטיקה היא אשר הרפה את הרזה, היא הרסה והורסת את הנוער והיא המובילה את המדינה לאבדון. הדבר החל עם פרוץ הפלמ"ח, עם הקדיחה בנג התנועה הקיבוצית, עם הימאים, ולבסוף עם ארנון חברי ההנהגה. מה, לפני שמאז קום המדינה נכנסה ומוסיפה להיכנס לתוכנו רוח אמריקאית. אני מאשים (בזה) את השלטון ואת ראשה, חם אשר לא רק שאינם מעוררים, אלא הורסים כל התנגדות ורוח חלוצית, מתוך חשבו סולימי, שמא שלטונם עלול להיפגע. אני רואה שעוד יש נוער הנמשך אל הער' בה ואל הנגב, רוצה לשבת מסביב לסדורה. לדוג' מה: נרעין עמית. (אולם דרוש) להילחם להטבת המשטר.

ב. ר. פתח-תקוה
... ההלוציות באה אחר הצנת הרעיון. לולא היה נמצא האדם שייכנס וידיד את המחנה הנדול הזה להנשמה, לעולם לא הייתה קמה רוח התנגדות אשר עשתה מה שעשתה. כיצד אוכל אני להאמין היום לאותם האנשים, אליהם האמנול, בראותי כי הם נמשו את המערכת בהתמסרם לדברים קטנוניים וחסרי ערך? זוהי, דומני, סיבת אי ההתייחסות של מחנה הלוחמים מתפול שלשום למערכת של היום. מרכזי מנולה, חיפה

... אני מסכים עם המאמר, אולם הוא ואלה שקדמו לו חסר בהם העיקר: פתרון. שאלתי: בדוע אי אפשר להקים מעין תנועת נוער בניל העורר, ששרת כומו המלחמה בזה"ל והיה לפני זה שיד למחתרת למיניהן והשוואל היום אם-היה כדאי (ואמנם לדעתי מה שנעשה היום לא היה כדאי) תנועת נוער כזאת תהיה לי-מסלמות ולאומית (אך לא לאומית) ומסרתה תהיה להביא את הנגל אחורנית לימי ההתנגדות, לעקור כל שחיתות, שוחד והפקרות.

יוסף ביבר, הר הכרמל

"המטרה האחרת"

רצוני לומר שכל התכונות הרעות של הצבריות

במו עיני

מדידת המים

כאשר נכנסה שכנתי לחדר האמבטיה, ממנו פרץ זרם מים, נדהמה לראות את שני ילדיה מעבירים את המים מברז הכיור לאמבטיה בסירים, במנותם את מספר ט"ר המים הנשפכים — מחצית לאמבטיה ומחצית על הרצפה.

הסבר הילדים: "רצינו למדוד כמה מים יש בברז!"
הקוראת אילנה נוימרק, תל-אביב, שלום עליכם 53, זוכה בפרס של 1— ליי (בלי מים).

נובעות מתוך החושפיות (הטבעית לנמרי) שלהן, כמו בשחון מוסר ומוצפה. אינני חושבת תוספות: אלה כחיוניות אבל אין לומר שזה נובע מחוסר חינוך. ישנן הרבה צבריות שחונכו בתחם משכחי ליום וע"י הורים נכונים ואף-על-פי-כן הן מחופפות ובעלות תכונות ככל יתר הצבריות.

א. ע. דהפה
הנני מתנגד לכל מקשרי המין החלש, יש בנות משכילות, נחמדות והנוגות בארץ, אלא שצריך לדעת היכן למצוא אותן. הן לא יושבות בבית-המורה בחיפה וגם לא משוטטות על שפת ימה של תל-אביב.

משה גלסטר, ירושלים
האם יודע אותו עולה חדש הנמצא רק שנה ב' ארץ והמקשר ע' בנותינו שמרכיז אנשי העולם התחתון ובתי-הכנסת בארץ הוקמו דוקא ביוזמת עולים חדשים.

עמיאל בריינחאי, תל-אביב
על סמך מה הורשה אברהם כץ הנכבד, המנצח רק שנה בארץ, להעליב בצורה גסה כזו את בנות הארץ? אני צברית, אך בכל זאת נדמה לי שאני די מחונכת, ויודעת לדבר אסילו מלים יפות. ב. צ. עמק הירדן

הבה ונשמע.

דוש רץ אמוק!

הילת התעוררותי שלוש פעמים והמשכתי לצחוק, בעקבות עמוד הקאריקטורות של דוש (העולם הזה 741). מנח כוז כל שבוע היתה מוסיפה לכריזאות. ישראל רביש, תל-אביב

מכיון שאין דעה רפואית מוסמכת כי חוסר שניה מוסיף לבריאות, אין ההערכת יכולה לקבל על אחרייתה להנשים הצערה זו.

אמוק, איז מוחלה נפלאה היא זאת. הייתי רוצה שכל העם היושב בציון יחלה בחולי זה ויטאטא בכת אחת את כל המנהיגים המפלטנים. ש. ענבי, תל-אביב

המחתרת המפורסמת

העולם הזה (741) כותב על אסיפת מספרים חתי' קים של "המחתרת המפורסמת ביותר בעולם". מה עשתה ההנהגה שהיא מפורסמת? אולי התפרסמה בעולם בחטיפות ובהלשנות? (האצל"ל הוא שהת' קים והוחקף, הולקה והילקה, נתלה ותלה).

שאל שרעבי, תל-אביב

אף כי בשנים האחרונות היה הארגון יותר פורטס בעולם, הרי בפרטפקטיבה ארוכה יותר דומה שהכבוד מגיע להנהגה.

ראשונים למוקש

אין ספק, שהצברני יעקב נל ז"ל היה עתונאי מחונן וחורף, אולם אין כל צורך, לדעתי, לייחס לו דברים שאינם נכונים.

הראשונים שהיו בתוך החורשה המפורסמת, ליר נתניה, בשעת גילוי נוסות הסרניטים הכריזיים הי' תלויים, היו שני עתונאים מנתניה החתומים ממה כשהתפוצץ המוקש, בשעת הורדת הנוסות מעל הציגים, היה כפסע בינינו ובין העונג להיות נספרים כהלכה על-ידי חברינו העתונאים תל-אביב, ויעקב נל בתוכם, שהופיעו כעבור מחצית השעה.

א. אבנר, תל-אביב
העולם הזה מצטער אם קיפח את הנתני' תיים. כוונתו הייתה לראשון מבין החל-אבי' בייט, שהיו צריכים לעבור מבעד לריכוז האני' גלים הנסערים.

ה ש ע ר

אם זכה הספורט החיפאי לצאת מחוסר המעש בו היה שרוי בשנים האחרונות היה זה הודות למספר נערים ונערות (אתלטים, כדורסלנים, כדורגלנים, טניסאים, שחיניים) שהתמידו באימוניהם. קיימו קבוצות נוער חזקות, הורומו דם חדש לקבוצות הבוגרים.

הדבר בלט במיוחד בכדורסל. קבוצת ח'פה, הבוגרים, ריכזה סביבה את עיקר התעניינות חובבי הענף בשל היותה חזקה הקבוצות באיזור ואחת הטובות בארץ. הבוגרים התארגנה לפני חמש שנים ואחד מראשוני הקבוצה היה יצחק רובינשטיין שהצטיין במשחקו התוקפני. יצחק עבר את כל שלבי הקבוצה, החל מאימונים במגרש בית-ספר עממי שלא התאים למטרתו, ונסיעות בטרמפים ביום ששי (חוסר תקציב) כדי להשתתף במשחקי גביע ארציים שהתקיימו בשבתות.

הקבוצה זכתה בגביעים ובנצחונות ויצחק התפרסם כקלען מדייק, שחקן הנלחם על כל כדור. הוא מועמד נבחרת הנוער שהתעמדה לצאת לצרפת, עבר שורת אימונים בירושלים קודם הנסיעה שנחבטלה.

אחר שהצטיין במשחקו נגד הפועל חיפה לפני חורשיים, בו הוכיח עצמו כקלען הטוב ביותר על המגרש (22 נקודות) חלה יצחק בן ה-17 וחצי, מכונאי-מוסך לפי מקצועו, כדורסלן לפי עיסוקו, ממלאך יתר. כאשר התראי השבוע הבטיח לא להרפות את מחת מאציו, להרבות בקליעה לסלים אולם להקפיד, יחד עם זאת, לא לחלות. ההסבר: הוא אינו רוצה להחמיץ משחקים.

עתון זה פתוח מאז לרווחה בפני כל אדם המבקש לתקן, לסתור או להכחיש עובדה מן העובדות שפורסמו בו. לא ידוע לי אף מקרה אחד של סירוב לפרסם מכתב הכחשה במדור המכתבים. נוהג זה אינו גובע מן החשד מפני תגובה. להיפך, לא פעם יצאו כתבי העולם הזה שנית למקורה של ידיעה, אחר שנתעורר בלבם החשש כי העובדות שפורסמו לא היו נכונות במלואן.

מכתבי ההכחשה ממלאים גם תפקיד נוסף. אמר לי מדריך של תנועת נוער: "פעם פרי סמתם ידיעה שבמקרה ידעתי שאינה נכונה. כיצד אוכל לדעת ששאר העובדות, שאיני יכול לבדוק אותן, הן נכונות? התשובה היא פשוטה לדי: מכיון שכל אדם מעוניין להכ' חיש ידיעה בלתי נכונה המזיקה לו, ומכיון שעתון זה אף במקרה אחד לא נמנע מלפרסם הכחשה כזאת, הרי מספר מכתבי ההכחשה (שלא תמיד הם צודקים) מהווה מעין ביקורת על אמיתות הדברים. אם נתחשב בעובדה

לפני שבועיים פרסם העולם הזה סיפור משעשע שהיה צריך להיות לו גם תוכן מלמד. לפי סיפור זה, שנמסר לנו מפי איש מפלגה יודע דבר, קיבל זלמן ארן על עצמו לפקח על מערכת אשמות המתחדשת, הזהיר את חבריה לבל ירגיזו אותו, כי יש יומיים בשבוע בהם הוא מרוגו מטבעו. סיפור זה הועקק בכמה עתונים אחרים, וידידי, עווי של הארץ, אף כתב עליו את אחת מרשימיו תיו המוצלחות יותר. למחרת היום הודמן לו לשבת מול ויזמה ארן בקפה עטרה, ירר-שלים. מישהו הגיש לו את הרשימה של עווי. ויזמה הדליק סיגריה, הרכיב את מש' קפיו בעלות מסגרת הזהב, קרא את הרשימה בעיון והעמקה, כשחיוך אבהי מרחף על שפתותיו. לבסוף העיר: חבל שהרשימה אינה נכונה.

מסתבר שחלה טעות קטנה, מסוג הטעויות העלולות לקרות. ויזמה אמנם קיבל על עצמו את הפיקוח על עתון מפא"י, אלא שהמדובר

ציורים מהדומות הכנסת ב"ניסיון"

שהתון זה רגיל להתהלך על היבלות של זולתו, הרי יכול הוא להתגאות במספר המ' צומצם של היכחשות.

בהדור, לא באשמות. אני רוצה להשתמש בהדומות זו כדי להעמיד את הדברים על אמיתותם.

ייתכן והגיע הזמן להקדיש מדור מיוחד בעתון זה להרפתקותיו של הצלם הראשי על כל פנים, איך חיו משעממים כל עיקר. בין ההצעות הרבות שהובאו למערכת: לצייר דו בשריון, או לבנות עליו שלט בנוסח "גא לא להכות את הצלם!"

בדרך כלל שונאים עורכי עתונים לתקן טעויות ולהכחיש את עצמם. איירצון זה נובע מהנחה שאסור להודות אף בטעות אחת, מחשש שזו תעורר אימון הקורא גם בשאר העובדות. גישה זאת סובלת, לדעתי, מהערכה בלתי מתאימה של האינטליגנציה של הקורא.

בצבא האמריקאי קיים כלל שמותר להרוג אחוז מסויים של טירונים (דומני שכיום זה 4%) בחמרונים בשל חשייה. אין פירוש הדבר שטוב מותם של חיילים, ביחוד בנסיבות כאלה, אולם המחוקק הצבאי הכיר בגילוי בעובדה שאין להימנע מקורבנות אם רוצים לתת לחיילים אימון יעיל שמטרתו לחסוך קורבנות בשדה קרב. הייתי מציע שנתרגל להעביר כלל זה גם לשטח העיתונות ונאמר שאחוז מסויים של טעויות הוא מחוייב המ' ציאות בעתון המקבל, מסנן ומוסר אלפי עוב' דות בכל גיליון וגיליון.

אבן-הבוחן האמיתית לרמתו ולהיגיונותו של עתון היא לא בהעדף הטעויות בכללן, דבר שהוא בלתי אפשרי, אלא במספר הטעויות ובעיקר בצורת הטיפול בהן אחרי התגלותן. גם כאן אפשר לצטט את הדוגמה הצבאית: גדולתו האמיתית של מנציא מתגלה במסלול-תיו, לא בנצחונותיו. היום הגדול של בעיני היה יום אבדן גבעה 69, לא יום כיבוש משלט הצומת.

אורי אבנרי

הצעיר שזכה לפרס "העולם" זה" בשל אומץ-לב לדוגמה בביצוע מעשה נועז ביום הששי של המבול נער בן 17 בעל עיני תכלת ובלורית פרועה שאין לו זמן להסתפר מפני שהוא עסוק בטייס, חושף את דמותו של מיטב הדור הצעיר.

מאת אורי אכנרי

ביום השטפון הגדול עברה ידיעה קטנה בעתונות, אחד הפרורים הרבים של המאורע. באזור המורץ של נחלת-יצחק נותקה משפחה בלב המים הגואים, שאיימו להטביעה. המון רב הצטופף מרחוק, צעק והתרגש, אך איש ממנו לא נחלץ לעשות משהו. עד שנמצא צעיר שגודמן למקום במקרה. הוא יצא לבדו, הגיע אל האנשים, הצילם תוך סיכון חייו.

הוא לא היה אביר רומנטי שקפץ לתוך המים בלי חשבון. הוא לא סיכן את עצמו בלי תכלית. הוא היה פשוט צעיר שראה לפניו גיב. מוחו ולבו אמרו לו שיש לבצע. הוא ראה גם את הדרך היעילה מעשית הנכונה של הביצוע. והיה בו עוד משהו — הקול האילם שלא נתן לו לחשוב הרבה, אמר לו: "לך ועשה!" יצחק דוידוביץ הנהה הוכחה. תוכחה שלא נשתנה שום דבר ביסוד — שהציר העברי נשאר צעיר עברי. אולם גיר שותו, דעותיו ותכניתיו שונות מאד מאלה של קודמיו, המבוגרים ממנו בכמה שנים. הוא חי במדינת ישראל, 1952. ואם נקבל את ההנחה שיצחק מאפיין את חלק הטוב של הדור הזה, האחר-מלחמתי, אלה שעתיד המדינה והחברה בידיהם, כדאי לבדוק: על איזו קרקע חברתית צמח הטיפוס הזה, מה עיצב אותו — ולכן הוא הולך?

לעשות את הכל

יצחק הוא יליד תל-אביב, שנתון 1934. משפחתו אופיינית למדי למשפחה מן ה"ותיקות" — רומני וליטאית שנפגשו בארץ, התחתנו, גרו בתל-אביב עד שגודמן להם, לפני 15 שנה, לרכוש בית קטן, בן 2 חדרים, בפתח-תקוה. הבית נתן להם את האפשרות להקים משק עזר, דבר שיהיה בשנים הקשות דרוש מאד לחניניה דוידוביץ, צבעי לפי מקצועו, שהיה לפנים גם פקיד במשרד הטלפונים המנדטורי.

יצחק ואחותו, חוה בת ה-12, גדלו בבית זה באווירה עברית, לא ברוויה רבה אך גם לא בדוחק כלכלי — כיתו של פועל מקצועי המשתכר די לצרכו, קורא את הארץ ומצביע בעד מפא"י. כאלפים אחרים למד יצחק בבית-הספר העממי, המשיך בגימנסיה. אולם הלמודים העירוניים לבדם לא שבו את לבו. בגיל 13 הצטרף להגנה (גדנע) במסגרת גיל כור זבת שהוא בן 15. הוא העביר קשרים ונשק, גם עמד במשמירות בימי המלחמה, אך היה צעיר מכדי להתגייס ממש. את הסיפוק הנפשי שלו מצא בשורה של עיר סוקים, שנתנו כיוון לחייו. הכל עניין או חו, והוא עסק בכל.

בקצב מסחרר, כמעט בעת ובעונה אחת, הצטרף לאגודה ימית, חתר והפליג בסירות מפרשים; למד להתאגרף ותחר בתחרות; השתלם בנשק והפך צייד מומחה; למד לרקוד בלהקת באלט מפורסמת; רכב על סוסים ואופנועים, נהג במכוניות ובטראקטורים. — מלבד השתתפותו בכמה קורסים מפרכים בירח תר של הגדנע, כולל קורס סיירים בו הלך רגלי כ-700 ק"מ ב-13 מסעות. עד שהתפנה לעיסוק שכבש את לבו סופית: הטייס.

יצחק דוידוביץ, בן ה-17, הוא כיום טייס בתורו להתגייס לצבא (שם יוסיף בהשתלמותו כטייס). את הכסף הדרוש ללימודיו השתכר בעובדו כטראקטוריסט (10 ל"י ליום) בדרום. אין הוא יודע מה יהיה אחר שחרורו מן הצבא. אולי טייס מקצועי, הוא חש שחיו לפניו, מחכה לעתיד ללא חשש כל שהוא. הוא מוכן ללמוד את הכל. דרוך לעשות את הכל. והשאלה היא — הימצא לו מה לעשות?

גבולות חדשים קוראים

בהיותו בן 10 הצטרף יצחק לצופים, ובהיותו בן 12 פרש מהם. מדוע? הם לא עניינו אותו. גם ההתישבות אינה מעניינת אותו. לדעתו, היא רק אחד הגורמים שיש לעשותם, והוא בחר לו בגיב אחר. "בשום קבוצה לא יתנו לי לטוס", הוא טוען. "לכל היום תר, יתנו לי לנהוג בטראקטור..."

אלא שאצל יצחק אין זו תופעה של השתמטות. להיפך, כמעט. הגבול שעליו מקימים את ישובי-המשלט הוא רק אחד הגבולות הקוראים לו, גבול ששוב אין גודף ממנו ריח של העזה מהפכנית, כי בדור הקודם. ישנם גבולות חדשים — הים, האויר, ישובי-המשלט של יצחק הוא כמה אלפי רגל מעל לאדמה.

על בעיות החברה הצעירה אין לו לא מר כל דבר טוב. היא מורכבת, לדעתו, משני חלקים. חלק הארי הוא החברה ה"סלונית", דבר מה המורכב מ(א) שאיפה למצוא בן (בת) זוג, (ב) ריקודים, (ג) חקלאים, (ד) בגדים יפים. בזה הם מתעמקים. מסקנה: לא מעניין. החלק השני, הקטן, מורכב מתנועות הדעות. לדעת יצחק: שקר והעמדת פנים. פעם שאפו להתישבות ולחלוציות. יש לו שם הרבה חברים, הם לא חולמים אפילו על התישבות. פעם רצו, היום הם חושבים שזה שגוין. אלה שהולכים, בורר חים ברובם כעבור זמן קצר. מה שנשאר בתנועות: זנבות עלובים של מפלגות.

סיכום: "סילקתי עצמי מזה ומוזה. הולך כמה פעמים בשבוע לקלוב התערפה. פעם-פעמיים לקולנוע, עם חברה. לא עם חברה קבועה — אני מחליף לעתים קרובות. לא מצאתי עוד זו שתתאים לי. נשואין — זה עוד רחוק. לא יכול לקיים עכשיו אשה וילד. גם לא מאצתי מתאימה."

חסר: משהו חדש

מה דעתו של יצחק על המדינה שלו? המפלגות: אף אחת מהן אינה מוצאת חן בעיניו. לוא היה צריך להצביע, לא היה מצביע מפא"י. הוא היה מצביע נגד. אבל בעד מי? את זה אינו יודע. גם האחרות מגעילות. קשה למצוא מתאימה. באופוזיציה הן מדברות יפה, גם מפא"י הבטיחה לפני הבחירות. בשלטון לא היו עושים יותר טוב. המריבות בין המפלגות הן שטחיות, על סתם שטחיות. חסר משהו חדש, משהו המתאים לרוחו. אך אין הוא יודע מה.

העליה: "לדעתי החומר האנושי מחורבן. כדאי היה להשאירו בחו"ל. רק פיות אוכלים. לוא היה כסף מיותר, מילא, אבל כשאינו, לשם מה מביאים כאלה?" צריכים להעלות אנשים בעלי אפשרויות. העולים של היום לא מוסיפים כלום למדינה, אולם אחרי ההרור נוסף: "ייתכן שאין אחרים." את עצם הצורך בעליה הוא מחייב.

יצחק אינו מהפכן. הוא קפץ למים כשהיה צורך לקפוץ למים. אם יקפץ או לא יקפץ את הקפיצה הגדולה, הדרושה כדי לתת תנופה חדשה לגלגלי המדינה הזאת, תלוי בדבר אחד: אם ימצא משהו את הדרך אל לבו של יצחק זה, ולפי היצחקים האחרים, וישים לפניו מטרה גדולה. כי יצחק אינו מאמין במטרות קטנות.

השם: צ'יז'אק. הכתובת: רח"ו. לידה: 1934. חתונה: 1934. גל-אביב.

שיים:

בפתחתקוה נוסדה אגודה ימית. יצחק, בן ה-15, היה אחד מ-50 שהצטרפו, נשאר לבסוף יחיד. בשבתות ירד (בטרמפ או באופניים) לתל-אביב, יצא בסירות זבולון בחתירה או במפרשים. בינתיים הצטרף גם להפועל, שם הוא חותר בסירת-רוח מרוץ קלות. לא איכפת לו לקפוץ מסירה (של אגודה אחת) לסירה (של אגודה שנייה). 4 פעמים בשבוע היא מתרחץ בים, גם בחורף, כדי לחסו את הגוף. "זה כלל לא מוזק, להיפך, זה בריא, תנסה!"

בוקס:

למד בהפועל לפני שנתיים, השתתף בתחרות רשמית (תי"ק). "חשבתי שצריכים להרגיש את זה. הרגשתי ויצאתי. לא היה זמן. חוץ מזה חשבתי שצריכים להשאיר את זה לאנשים שלא איכפת להם על הפרצופים שלהם. לי איכפת." במלון השרון נתנה לו הזדמנות להתגושש עם כלב שוודי גדול-מידות, שהתאהב בו, לא הרפה ממנו, רץ אחריו גם לשפת הים, אך לא זינק אותו למים. הסיבה: "לכלב היה קר."

באלט:

רקד שנתיים אצל אירנה גטרי. "התחלתי בזה מפני שהיו לי חברים שעסקו בעסקי אמנות. לא אוהב לנגן. התחלתי לעשות משהו יותר מושך. כשהתחלתי לטוס לא יכולתי עוד להתרכז, עזבתי. באויר לא כדאי לרקוד. זה מסוכן קצת." ומלבד זה, כל אקרובטיקה אווירית, שיש לפעמים חשק לבצעה, עולה לו 50 פרוטה, קנס, הגנבה ע"י המדריך הראשי של מועדון התעופה.

רכיבה:

מסוגל לנוע בכל הצורות. החל מרגליים ("הלכתי 700 ק"מ בקורס סיירים של הגדנע, מכיר את הארץ כמו את כף היד!") וכלה בטרקטור ("למדתי דרך אגב, היה לי חבר שעסק בזה. הראה לי איך, הרוחתי בזה המון כסף"). רוכב על סוס ("בכלל אוהב את כל החיות, ביוחד כלבים. היו לי המון. פעם קבלתי טיפוס מרוצה ערבי שהייתי מצטרף אל עזי"), על אופנוע, נוהג במכונית. ("אם אתקע באיזה חור, אדע כיצד לצאת ממנו...").

טיים:

"הייתי מפליג בים. ראיתי מטוסים. זה אכל אותי. רציתי לטוס, אך לא היה מעשי. עד שפתחו קורס בקלוב ל"תעופה. קפצתי על זה. עברתי גם קורס בגדנע. אחר שש וחצי שעות ססתי לבד. חשבתי שאתרגש. אבל לא התרגשתי כלום. הפסקתי את הלמודים בבית-הספר מפני שהפריעו קצת לטייס. רציתי ללמוד טייס באמריקה, לא נתנו לי. בצבא אלמד לטוס באוירונם גדולם. באויר אני מרגיש את עצמי מעל לעולם שלנו. שאינו שווה הרבה היום."

בבית: ליד בית הוריו של יצחק יש משק עזר של 200 תרנגולות, עז וירקות. "לא אוכלים רע, יש מה שחסר בשוק!" אומר יצחק, העולה לפעמים על הגג ומולק רא"ש של יונה. הוא רגיל לשרת את עצמו, לחלוב את העז, לנהץ את בגדי. דיו. אמו, אסתר, "היתה נאלצת להשלים" עם עיי סוקיו אלה המסוכנים של בנה, שטס באחד הימים מעל לבית. הציג לעיני אמו להטוטים מסוכנים, "גיד" את הגגות במטוס בו נהרג כעבור זמן מה חברו הטייס אפשטיין. "יש בהחלף הנאה מ' זה! מודה יצחק, נזכר: "אבל אמא ידעה מיד שזה הבן המשוגע שלה!"

הצייד: כשהיה צעיר מכדי לקבל רשיון לרובה יצא יצחק עם רובהו (ורשינו) של חברו לצוד ברוז'יבר. אותו יוצאים לציד חברו וכלבת-הציד שלו, "ימית".

לתמהוון הכל הסתגל
יצחק במהרה לחיי
בית'המלון. הרגיש
את עצמו בטוב. חב'
רתו הסובה (מלבד
נערה חמודה ומעני'
יינת, בת הוריס
עשירים שבאו לב'
לות שם את השבת)
היתה "פוצי", כלב'
תו השחורה של ה'
ציר השבדי. אתה
יצא בוקר-בוקר ל'
התרחץ בים הצונן.
יצחק, שאינו רגיל
שמישהו ישרת או'
תו, והעושה בבית
את הכל לבדו, מצא
שעשוע רב בסלפון
הפנימי של בית המ'
לזו, בו יכול לקרוא
לעובדי המקום מבלי
לקום מן המיטה. או'
לם גם שם לא התי'
פנק יצחק יותר מדי.

במשחק רמי לשעה
קלה ובשתיית משק'
אות (לא הרבה ולא
חריפים מדי) הכיר
יצחק את אנשי המ'
קום, בני חברה זרה
לו, התיידד בעיקר
עם הקפיטליסטים ה'
זרים שהרחיבו את
אופקו ונתנו לו ש'
עור על משק המ'
דינה ועתידה הכל'
כלי. חוץ מזה הוא
רכש לו נסיון רב
באכילה "עם 20 מז'
לגות ויותר צלחות
מאוכל". "קצת נסיון'
לא הזיק כלל", הוא
טבור. ייתכן שפעם
יזדקק לזה, למשל,
אם יהיה טייס בק'
ויס בינלאומיים. ה'
עימר: כצבר אופייני
תפס מיד את הלי'
כות המקום, התחבב
במהרה על כל דרי
בית'המלון (שניסו
לשדך אותו לנערה
צעירה, קטנה מדי).

הצלה ביום השטפון

על מעשהו ביום השטפון, בגללו זכה לפרס העולם הזה מספר
יצחק בפשטות:

"לפני כן ביצעתי שלוש טיסות כדי לזרוק לחם ליושבים מנותקים
בנגב. הייתי להוט אחרי זה — זו טיסה מעניינה ואינה עולה בכסף.
זו טיסה נמוכה מאד, כ־30 מטר מעל לאדמה, מתחת לעננים.
באותו יום יצאתי מפתח-חקה כדי להגיע לשדה התעופה בתל-
אביב, לטיסת-עזרה נוספת. שמעתי שגשר עליית מנותק, אך תארתי
לעצמי שאמצא דרך אחרת.

הגעתי לנחלת-יצחק, ראיתי קהל עצום עומד ומסתכל. מרחוק
נשמעו צעקות וקריאות לעזרה. על גג של בית בן קומה אחת עמדו
כמה אנשים. גם אשה וילדים. המים עלו והיה חשש שיציפו גם
את הגג. כמה אנשים עלו על סירה אך הם פחדו לזוז בגלל הזרם,
שהיה חזק מדי. הם ניסו להיגרר בחבל, אך לא הצליחו.

פשטתי את הבאטל-דרס והנעליים ועליתי על סירה. התכנית שלי
היתה לא לחצות ישר את הזרם, אלא לחתור תחילה נגד הזרם ליד
הגדה, שם הוא חלש יותר, ואחר כך להיגרר עם הזרם אל הצד
השני, בסטיה. בדרך נשבר לי משוט. חתרתי במשוט אחר.

הגעתי כך לגג. עמדו עליו 9 איש, 4 ילדים ואשה. לקחתו קודם
את הילדים, חורתי ולקחתי את האשה, אחר כך את האחרים. אחרי
4 פעמים הייתי רוצץ, לא יכולתי לחזור לפעם אחרונה. בא בחור
אחר שלקח את האיש האחרון."

כשבא יצחק לבית המלון, נושא שתי מזוודות, לא סיפר לאיש
שזכה בחופשה כפרס עבור מעשה גבורה.

העם

„ובחרת בטובו“

העתונים היו מדולדלים, כנאה לעתונים במדינה אשר ראשיה אינם מחמיצים כל הזדמנות כדי להביע זלזול פומבי בתפקיד עיתונותה. אולם הידיעות שנדחסו לתוך שני העמודים הדלים היו מרעישות.

שוב נזכרו מליון ושבע מאות אלף אזרחי המדינה כי חיים הם באי קטן, אשר גלי המי הפכה המרחבת מכים בה מכל עבר. 365 ק"מ מפרדים בקו האוויר בין חיפה ואילת. 290 ק"מ מפרדים בין תל-אביב ואיסמעל. ליה. אולם היה נדמה כי הקירבה אינה רק גיאוגרפית. גם חזיונות אחרים היו דומים: באיסמעליה טילו „כלניות“ אדומי-כנף ברחובות העזובים, כשאלפי צעירים, משכילים ובערים, שהרימו לפני שנים על נס את אליהו חכים ואליהו בית-צורי, מחקים עתה את מעשיהם בממדים שהיו בלתי-אפשריים בארץ-ישראל. אותה שעה זיעזעה מהפכת חצר חדשה (ראה במרחב) את המרחב ועזוע נוסף, העידה על הפחד הגובר והולך בקרב הנסיכים והפאודלים מפני גלי ההתקוממות העממית.

רק מעטים מאד במדינת ישראל הבינו את קירבת המאורעות במצרים למחשבה שהולידה את עצמאות ישראל. רבים מבין רודפי הכל ניות ברחובות תל-אביב שמחו לנצחון הכלי ניות ברחובות איסמעליה, אף שהגיעו להשגת המדומנות זו כדי לתקוע (בעזרת הב"ריסים) שבריי בגב המצרים הלוחמים. בעירבוביה זו של מחשבות מבולבלות נש מע קול אחד, שעורר למחשבה. האיש שחינך דור של מפקדי פלמ"ח, ביניהם האלוסים מכי-מצרים אלון ואבירן, קרא לתיחום חדש של מחשבה ורגש. כתב יצחק שדה:

„אמנם אנו במצב מלחמה עם מצרים, ואי-נגו במצב מלחמה עם בריטניה. בכפפות משי מהלך עתה בינינו לא מושל בריטי, אלא איזה באי-ח... בריטים בסואץ, הרי זו סכנת-חיים לישראל... מצרים מפשית עשויה להיות בעלת-מדינתנו. המצפון הציוניסטי-ציאליסטי אומר לי: ובחרת בטוב. טוב לנו — מה שטוב לסובב אותנו.“

גרעין עמית

זכות הבכורה אבדה?

שני צעירים וצעירה נכנסו לחדר במרכז החקלאי, אמרו „שלום!“ לאיש בעל שערות השבכה שחיך לעומתם, לא מצאו כסאות לעצמם, נשאו צומדים וישבו לבסוף על חצאי-כסאות. תוך 20 הדקות הבאות שמע אברהם הרצפלד, האבא של ההתישבות העב"רית, את תכניתו של העובר האחרון שלה — 83 הצעירים והצעירות הבלתי-מאורגנים שהחליטו להקים גרעין בלתי-מפלגתי ובלתי-תלוי.

הרצפלד לא נודע מן הרעיון, הבטיח את עזרתו הרבה ביותר, הסכים להופיע לפני הגרעין ביום העיון הקרוב שלו, להסביר לו את בעיותיו. הבעיה העיקרית: כיצד יכול גרעין להתפתח ולהתחל מבלי שיעמוד מאחוריו כוח מפלגתי מאורגן.

לבסוף התפתח דיון על הצורך בתחבורה ליום העיון. אחר כמה דקות נחבר שהיתה איהבנה קטנה: הצעירים חשבו שעליהם לדאוג לתחבורת הרצפלד, והרצפלד חשב שצ"ל לו לדאוג לתחבורת הצעירים.

בעיתו של סטאלין. כמה שעות לפני כן התכנסו 15 צעירים בחיפה, יסדו את התא החיפאי של הגרעין. בלסו בפגישה ארבעה צעירים חיפאים, שהקשיבו לעניין. בפיהם היו תה תלונה: ארבעתם חברי גרעין הצופים בנאות-מרדכי שסרב להגדיר עצמו על בסיס מפלגתי, תובע לעצמו לפיכך את הכבוד להיות הגרעין הבלתי-מפלגתי הראשון במדינה. לפני גרעין עמית. 25 חבריו נמצאים בהכשרה בנאות-מרדכי בצפון הרחוק, בקבוץ שגם הוא סרב להגדיר את עצמו אחר הפילוג בקיבוץ המאוחד.

שאל חבר ספקני: מה יעשה הקיבוץ הבלתי-מפלגתי אם תפרוץ מלחמה בין ברית המועצות וארצות-הברית? ענה דובר הגרעין: יש להניח שההיסטוריה תתקדם גם בלי שקי בוך זה יביע את דעתו העקרונית על צדקתו או אי-צדקתו של סטאלין. ואת בעיות המדינה הוא מוכן להניח לממשלה הנבחרת, אשר חב"ר הקיבוץ ישתתפו, איש איש לפי מצפונו, בבחירתה.

אולם קשה יותר היתה הבעיה השניה, שהיא תבקע את גורל הקיבוץ העתידי: גיבוש החברה. הגרעין בנאות מרדכי מורכב מיוצאי תנועת נוער, שהתחנכו יחד 8 שנים לפני יציאתם להגשמה, הכירו איש את רעהו בהיותם בני 10. החידוש המהפכני של תכנית עמית אינו רק הגדרתו הבלתי-מפלגתית, אלא נסיונו להקים חברה של אנשים שכבר עברו את שלב ההתבגרות, לומדים להכיר איש את רעהו בהיותם בני 15, 17 או 18. איש לא הכחיש שדובר קשה ביותר. אולם שיקול אחד היה מעודד: צעירי 18 המצטרף לגרעין התישבותי, יש להניח כי יודע הוא בהכרח ברורה לאן הוא הולך, בה בשעה שתנועת-נוער מבובזת לרוב שנים של הדרכה על נערים הנוטשים אותה בהתבגרות.

המשק

מחקרים הצריכים עיון

76.000 פועלים שקיבלו עד עתה תוספת מזון של עובדים עבודה גופנית קשה, יקב"ל מעתה את תוספת המזון בצורת ארוחות חמות במפעלים בהם הם מועסקים. ההסבר הרשמי: הפועל המקבל תוספת מזון אינו נהנה ממנה בעצמו אלא מתחלק במצריכים עם ילדיו ואשתו. כי העובד עבודה גופנית קשה והזקוק לתוספת קלוריות מבלי שיקי"ל, הולך ונחלש, ופריון עבודתו יורד.

מנהל חטיבת המזון במשרד המסחר והתעשייה, אבינועם הלוי, עיין במחקר המכון האמריקאי להדרכת תזונתית, מצא שהגאות בתאונות העבודה במפעלי תעשייה היא בשעות הצהריות והבוקר. הפועל, הנאלץ להפסיק כמה שעות בנסיעה, אינו מספיק לסעוד בבית ולהכין צידה לדרך. כשהונתו המטבחים במפעלי התעשייה, ירד מספר תאונות העבודה בשעות אלה למינימום.

אולם נראה שמנהל חטיבת המזון לא עיין במחקרים אחרים, הקובעים, שסבל או עובד

בנין זקוק ל-6000 קלוריות ליום ומעלה. הוא הקציב לעובדי נמלים, בניין, מפעלי יציקה עד ל-3.300 קלוריות ליום, שהספקתן, לאור מצב המזונות בארץ, מוטלת בספק.

שאלות על דבשות

מעל רצועת חוף יפו והנמל, במרחק צע"דים מעטים ממחסני המשביר המרכזי הגדול שים סחורות, מצרכים ומצורייגלם עד לאפס מקום, עמד בית-החרושת לבגדי נשים לזכר שם ועובד. אולמותיו אשר אך לפני ימים

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

מכילים עשרות אלפי בגדי נשים, עומדים ריקניים. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם. החרושת, שהייתה מרכזית במחזורי הבגדים, הפסיקה את פעילותה. הסיבה: חוסר חומרי גלם.

תיימו למחרת כדוגמת מאורעות 1921 ש' נמשכו שלושה ימים, מאורעות 1929, שנשכו שלושה שבועות.

בשנות מלחמת העולם הופסק יבוא מוצרי האופנה ממרכזי החרבים (ברלין ווינה), יצ"רני הארץ רכשו את שוקי מצרים, עיראק, אירן, עבר-הירדן וסוריה. לזכר שיגר מש"לוחים ענקיים, שנשלחו בכמויות כפולות מ"מה שצויין ברשימות היצוא, מתוך כוונה להערים על חוקי ההגבלה המנדטוריים. ה"מפעל בוסס מחדש, הפיק 500 שמלה ליום

יצרן-שמלות צבי אריאן
ללכת אל התופרת

שחלקן הוברח לארצות הערביות על דבשות גמלים.

לאחר כיבוש יפו נפתח בית-החרושת ה"גדול על גבעת חוף יפו, לכלל 120 משפחות, קלט כששים עולים חדשים, שטיפקו את מ"ימום מוצרי לכל. למדינה שהיא אידיאלית לתלבושת עמית (הסיבה: חום הקיץ). אך נתברר להנהלת לזכר, ששיעור, לאחר 20 שנים חלוציות בתעשייה העברית, להצל"חה והתפשטות, ששיטת הקיצוב, המגבילה את כוח הקנייה של הצרכנים מעמידה את סיכויי קיומו של מפעל על כרעי תרנגולת. בחודש דצמבר קיבל לזכר כאלף מטר בד, שהספיקו בקושי רב ליום עבודה אחד לשב"עים פועלי בית-החרושת ובינואר 1952 נסגר בית-החרושת, פוטר פועליו והשיממון אסף את הבית. בתוך אולם מכונות התפירה המ"אורך ישב פועל-חיס בודד, בין עשרות המ"כונות, וכדוראש, חיקן את מעילי-החורף של מנהל בית-החרושת.

הים

„אידק לתוך הים“

„למה לנו לחתום הסכם עם הימאים בכ"ל? שאל איש-מפלגה מפוכח ימים מעטים לפני שהימאים נכנעו לתנאי-הכניעה של ה"הסתדרות, לפני חודש. דעתו של האיש: כל הסכם הוא לטובת הימאים, כי הוא מחזיר להם את הזכות לתזון לאניות. ואילו אם תימשך השביתה לנצח, לא יצטרכו להתזון איש, מלבד המעטים שימצאו חן בעיני הועדה המארגנת.

דעתו של האיש לא נתקבלה, בעיקר בגלל הלחץ המוסרי העצום של דעת הקהל, שהת"גיסה במרד הימאים כפי שלא נתגיסה מאן קום המדינה. ההסתדרות חתמה על ההסכם, אשר סעיף א' שלו אומר: „...מכריזה ההס"תדרות על החזרת כל הימאים לעבודה.“ היתה הרגשה כללית של רווחה, בסחון מוחלט שה"עבר נשכח וכי מעתה יקום מחנה גדול ומר"צה של ימאים, חתיקים ומתנדבים כאחד, בהנהגת מוסדות שלמדו לקח מן ההתפוצצות הקודמת. ואם שאל משהו כיצד יחזרו הימ"אים, אחרי שנחשבו 330 מתנדבים, הרי ה"התשובה הרשמית: „מחצית המתנדבים ירד מרצונו, רבע ייפסל מטעמים מקצועיים, הרבע האחרון ייקלט בנקל.“

רוח צוננת מן החוף. חודש אחריו סיום השביתה שורתה בספנות שנאה ומר"רות כפי שלא היו קיימות אפילו לפני השב"תה. דעתם המאוחדת של כל הימאים: ההס"כס הופר באופן ציני.

הרוח הצוננת הראשונה עברה מן החוף אל הים כבר למחרת חתימת ההסכם. כי במקום הנוסח המקורי פירסמה ההסתדרות נוסח מת"קן: „כל הימאים יחזרו לעבודה במידת יכו"ל לתקליטה של האניות.“ כעבור ימים מע"טים התברר כי גם שינוי זה לא בא במקרה. הוא פתח קו חדש מצד האחראים מטעם ה"הנולים הזה“ מס' 744

כשנדרה הדיון כדי לשופט את האפי שרות לעכל את ההפגזה נשמע מרחוק צופר של אניה מתרחקת, שהזכירה את המציאות

מוראי נמרוד אשר
דוקא לא איכפת

האפורה העומדת מאחורי הקרב המילולי: המאבק המיואש כמעט של ימאי א/א תל אביב לחזור לים ולאניתם, ממנה הורחקו אחרי קרב של שעות שגרם להחלומות הה מונית הראשונה בתולדות המדינה. לבסוף קם השופט והודיע: הוא דוחה את הבקשות, ימשיך עם המשפט.

הנגב

קשה להיות מפא"ני

קשה להיות מפא"ניק! יא, נאנח בחור שחרחר, העיף מבט מטורב בהרי אדום הת לולים שלא הניעו עפעף. כשעושים עול למישהו אחר, הרי יכול הוא לקלל את המי שלה ואת המפלגה. אבל את מי יכולים להא שים אנחנו? בכל זאת מצא גם אותו מפא"ניק את מי להאשים.

הסיפור החל בדצמבר 1950 כשירדו 25 איש לעברונה, בקילומטר 14 מצפון לאי לת. הקימו מצפה חקלאי (מעין חוות-נסיונות) במקום. ירידה זו היתה מלווה בהמולה גדו לה: עתוני מפא"י הכריזו על המעשה הגי דול, לא שכחו להזכיר שהיורדים הם קבוצה של שח"ל (שירות חלוצי לישראל), הגסיון של מפא"י להקים תנועה חלוצית משלה. לעומת זאת נתנו עתוני האופוזיציה מקום רב לעובדה שאנשי שח"ל קיבלו משכורת טובה: שכר של 2,300 ל"י לכל יום במקום (כולל שבתות) בתוספת כלכלה חינם, הוצאות נסיעות הביתה ותשלום עבור ימי הנסיעה עצמה.

משכו אותנו באף! משך כמה חוד שים התנהל הכל כשורה. המצפה עבד, הרי סיף פרטים חשובים למחקר הצמחייה בערבה. אולם התקוות הגדולות שהיו קשורות בשם עברונה נתאכזבו. במקום לא נמצאו מים בכמות מספקת להתקנת ישוב קבע, שיקולי בטחון הכריחו להעבירו.

למקום ירד שמעון מקלר, מרכז המצפות במשרד החקלאות, בן משפחה יבנאלית ואיש מחלקת ההתיישבות של הסוכנות, בעל משק בירקונה שעבר למשרד החקלאות כדי לעבוד במצפות. מקלר הבטיח, אחרי בירור עם צעירי השח"ל (שמנו או 18 בחורים ושתי צעירות) שהקבוצה כולה תתחלל ביטבתה (היא עין-רדיאן) בקילומטר 41 מצפון לאילת.

מאותו רגע החלה פרשה טומה. טוען איש השח"ל: משרד החקלאות והסוכנות משכו אותנו באף. על סמך הבטחתם החזקנו מעמד עוד חצי שנה בתנאים קשים ובסוף אמרו לנו שלום, מסרו את המקום החדש לנח"ל. אומר שמעון מקלר, לעומת זאת: הצבא התנגד להחזיק במקום היאחזות צבאית או רחים שאינם עובדי הצבא. הייתי בכל זאת עומד על דרישתם של אנשי שח"ל לוא היו באמת מתחייבים להתחלל במקום לצמיתות. אבל הם רצו להתחייב רק לשנה אחת נוספת, להשאיר את התחלתם הסופית למועד מאוחר יותר.

יתר על כן, טוען מקלר, מרבית חברי ה קבוצה כבר התפזרו, שניים התחתנו, אחרים (המשך בעמוד 10)

זה קמו התותחים, ירו את פגזיהם הכבדים ביותר. התפוצצותו של כל פגז ארכה, במ מוצע, כחצי שעה. כשהתנדף עשן ההתפוצצו יות מסביב לכתב-האשמה, היה דומה, במק צת, למסננת.

רעם יוסף קושניר: אי-אפשר לתאר ש-30 איש יתנפלו בעת ובעונה אחת על אותו שוטר. לכן אי-אפשר להעמידם יחד במשפט, כאילו ביצעו כולם את אותה עבירה. במקום משפט אחד יש לקיים 30 משפטים.

רעם עורך-דין שטראוסמן: אף כי היועץ המשפטי בכבוד ובמצבו חתם על כתב האשמה, הרי לקה כאן בתסבין פסיכולוגי. הוא כתב כי הנאשמים תקפו שוטרים, בעת מילוי תפקידם, אך לא כתב, כדרוש, כי תקפו שוטרים, בעת מילוי תפקידם כחוק. לאורח מותר להתגונן מפני שוטר שאינו ממלא תפקיד חוקי. למשל, לוא רצו השוטרים לעלות על האניה כדי לשתות בה כוס קפה,

הגברים הלבושים הדר יושבים מסביב לשול חן ומשוחחים ביניהם בקולות מנומסים. אמרו שצריכים להתלבש יפה בשביל לע שות רושם טוב! התנצל צעיר לבוש חלי פה כחולה כהה שהוריד במיוחד את שפמו לכבוד היום, ושחבריו מיששו בהתפעלות את עניבתו האמריקאית הצבעונית.

נאשמי צוות תל-אביב, שחיכו להתחלת מש פטם בשעה 10, לא נראו מדוכאים ביותר. הם התלוצצו על חברת שוהם שהחזיקה אותם זה כמה שבועות ללא עבודה, נתנה להם בזאת הזדמנות נדירה לעבור תיקון כללי אצל רופאי-שיניים. המשכילים יותר טיכסו עצה אילו ספרים יקחו עמם לבית-הסוהר, להרחבת אופקים.

אולם כשהגיעו יצחק בן-שמואל אהרונר ביץ + 29 אחרים לבירור משפטים, היה ברור כי רחוקה עוד דרכם לפסק-דין, ולעונה מאסר לא כל שכן. כי בה בשעה שהנאשמים,

ספסל הנאשמים וסוללת עורכי-הדין.
אחרי פקודת-אש אילמת...

מיפגש ימאים בשערי בית-המשפט
...כדור של צלף בודד

בניגוד לרצון הנאשמים, היה מותר לנאשמים למנוע זאת בעדם.

הקהל פרץ בצחוק, הפנה את ראשו כדי להסתכל בקצין המשטרה יצחק בודינגר, בעל עיני התכלת והשפם הבלונדי המזוקר ושלושה הכוכבים, שעלה בשעתו ראשון על האניה ונפל בשבי המלחים. הבעת פניו של בודינגר, שעמד ליד הקיר, הבהירו לחלוטין שלא עלה על האניה כדי לשתות קפה. המציאות האפורה. אחרי רעם התו תחים הכבדים נשמעו דבריו של אריה רבי נוביץ, סגן פרקליט המחוז, כזמזום כדורו של צלף בודד. אמר רבינוביץ: אם יערכו 30 דיונים נפרדים, יימשך המשפט כמעט לנצח. יעסיק שוטרים, נאשמים, עדים, עור כידין ושופט למשך חודשים. אולם דומה היה כי הדבר לא היה איכפת, ביותר לנאשמים ולפחות לאחר מעדיהם: הטוראי נמרוד אשר, צה"ל, שבלט בקהל בחזהו העצום, העטוף בסוודר כחול.

מדבר עורך-דין אליעזר טויסטר, משמאלו — עורכי-הדין צירניאק וגוטשאלק. מימין, ראשון בספסל הנאשמים — אייק.

שמילאו כמעט את מחצית אולם בית-הדין, נדחקו מסביב לספסל-הנאשמים, שהכיל בקר שי חמשית ממספרם, טיפסו על המעקה, מינו בקושי ע"י המוכי, נערכה לקרב-ליד שולחן הפרקליטים סוללה של תותחים כבדים שהת כוננה להטיל מחסום-אש מילולי כבד: ששה מטובי עורכי-הדין של חיפה שקיבלו על עצמם את הגנת הנאשמים.

גם לעורכי הדין הספיק המקום בקושי. אמר עורך-הדין אליעזר טויסטר לרבי-חובל אייק, הנאשם מספר אחד, בעל החליפה האפר רה והסוודר האדום: "אני יכול לשבת במ קומך גם כאן!"

תותחים למסננת. השופט המחוזי, ד"ר א. שאל, התישב על סטדרתו, גיסה למ יין את עורכי-הדין ("אני מופיע בשם מס 15, 19 ו-21..."). ציוה לקרוא לנאשמים את 11 האשמות, ביקש לדעת אם הם מודים בא שמה. אולם עוד לפני שהללו פתחו את פי הם, נאמרה פקודת "אש!" אילמת. בזה אחר

הסתדרות: לדאוג כי לא תהיה יכולת קלי טה.

המתנדבים שרצו לרדת מן האניות עוכבו, נדרשו להישאר. אחיהם שכבר ירדו, הוחזרו בלי תור. טוענים הימאים: בכמה מקרים דרשו רבי-החובלים לפסול מתנדבים, אולם הועדה המארגנת התעלמה מדרשה זו, דאגה שהם יישארו.

600 השובתים נרשמו בתור. אולם העוב דים החדשים לא נתקבלו כלל לפי התור, ולא באמצעות הלשכה. החליט על החזרת כל ימאי שהוא: איש חברת שוהם. הדבר פתח לא רק פתח לנקמתו בקנה-מידה רחב, אלא גם להע לאת אנשים חדשים בעזרת שיחות טלפוניות מסתוריות. תוך למעלה מחודש הוחזרו לא ינות פחות משליש השובתים, ולנציג הימ אים בוועדה אף סרבו למסור את רשימת העוב דים.

גרוע מגורל הימאים הפשוטים היה גורל הקצינים. הווגמה החמורה ביותר: רבי-חובל אייק עצמו. כשפנה לוועדה בבקשה לחזור לע בודה, שלחוהו לחברת שוהם. אמרו לו בחבר רת שוהם: לא נחזירך לעבודה, כי התפטרת. איגוד רבי-החובלים ורש בתוקף את החזרתו, נתקל בסרוב, מתוך טענה שעוד חלוי ועומד משפט פלילי נגדו (ראה להלן). גם טענת רבי חובלים שאפשר בינתיים להעסיק את אייק בתפקידו בנמל, מבלי שיצא לח"ל עד לסיום המשפט, לא השפיעה על החברה, המעסיקה רבי-חובלים אמריקאים במשכורת של 900 דולר לחודש, בעוד שרבי-החובל העברי מק כל רק 132 ל"י.

עברים או איטלקים! בראשית השבוע נראו הסימנים הראשונים כי יאוש והאדישות, תוצאת המפלה, עומדים לחלוף, מפנים את מקומם למצב-רוח מלחמתי חדש. הימאים המובטלים עצרו את נציגיהם ברחוב, דרשו מהם לחזור ולצאת לקרב. בחדרים פרי טיים בבית יורדיהים התכנסו חברים, שוחחו על פעולות. אמר אחד מהם: לא תהיה עוד שבתה, כי אין לנו עוד מוסדות רשמיים. אולם אוי לצי המעסיק באניותיו אנשים השוני אים את בעליו שנאת-נפש. במקום התפוצצות גדולה תהיה שורה אינסופית של התפוצצויות קטנות, הרסניות פי כמה.

קשה היה להבחין את פעולת ההסתדרות. אולם לקצינים מבין הימאים היה הסבר פשוט: הועדה המארגנת רוצה לשנות את הרוב בציבור הימאים בכלל האמצעים, לפני שייבחרו מוסדות חדשים לאגודה. היא רוצה להוריד מן הים את החתיקים, למלא את השורות בחדשים שיהיו עובדים נרצעים, או באיטלקים הממלאים פקודות ושותקים. ובני תיים היא יוצרת שני מעמדות ימים: מעמד מיוחס של גוצ'אדונים, מורכב מן המתנדבים שונעני לקריאת המפלגה, ומעמד נחות של עובדים משולל-זכויות, מורכב מחלוצי הים העבריים שהשתתפו במרד הגדול.

אמר תוכי, חתיק ההגנה, שנחשב למכונאי הטוב ביותר בצי המסחרי הישראלי, שגויס לצה"ל יחד עם מארגני המרד ונשלח כאפי סנאי-טוראי לחיל הציור והחימוש: אם יחזיר קו אותי שנתיים כאן, לא תעלה עוד רגלי על

קצין-המשטרה יצחק בודינגר
דוקא לא צמא

אניה הנושאת את דגל הצי הישראלי. אירק לתוך הים!

כוס קסה, בבקשהו!

אי-אפשר להאמין שאלה אותם הייצורים הנמצאים אתי באניה, אמר ראובן תובר, שועל-שמשון וקצין-מכונה בא/ק תל-אביב, כשנכנס לקפה עטרה, חיפה, וראה את קבוצת

האפסוף בנר. משך יום שלם השתוללו רבבות מפגנים — סטודנטים, פועלים, אספסוף — ברחובות קהיר, הציתו, שדדו והרסו. עד אשר נכנס הצבא לפעולה, פיזר באכזריות את המפגנים.

מצרים נצחוננו של פארוק

מבכרי בתייחולנוע בקהיר פקחו את עינינו. על הבד הופיעה מודעה כתובה ערבית שהודיעה: "לכל הורים היושבים בתוכנו — אנו מיעצים לכם לטובתכם שתעזבו את ה' ארץ. עם אחר לא היה נוהג כך, אולם אנו לא רוצים שתיפגעו לשוא. העם המצרי נכ' נס עתה למאבק חמור על עצמאותו, צאו מ' כאן והניחו לנו במאבקנו."

הודעה זו אך ביטאה את הרגשת ארנהר חיות ששררה במצרים מאז בחרה במאבקה הנוכחי נגד האנגלים. בראש ובראשונה דאגו היהודים למצבם. אולם הם לא היו יחידים: מלבדם גם נמצאות במצרים קהילות גדולות של יוונים, ארמנים, צרפתים ואנגלים, תושבי הארץ מזה דורות אך עדיין פרנסי, זרים, בעיני התושבים.

לא עברו ימים רבים ואוהרה זו קיבלה משמעות ממשית, בוערת. במאבקם על העצמאות נחלו המצרים את תבוסתם המוחצת ביותר — יום הששי השחור (אל גומעה אל אסוואד) אשר בו הוצאו השוטרים המצריים מקרקסין המשטרה באיסמעיליה. עד לפני שלושה חודשים הספיקו 100 שוטרים לשמירת החוק בעיר השקטה והנקייה על הגדה המערבית של תעלת סואץ. בימי חפזנות הראשונים, לאחר הכרות אלף נחאס על ביטול החוזה האנגלי-מצרי, עמלה המשטרה בכל מרצה לצד הצבא הבריטי שהוועק ממחנות הסביבה לפזר את המפגינים, להשכיך שלום בעיר.

רוח חדשה מקהיר. האנגלים שבעו נחת משיתוף פעולה. נה' ואף החליטו להקל על עבודת המשטרה, פינו את חייליהם וב' ני משפתחם מן העיר, שאיורה תחת פיקוח המשטרה המצרית בלבד. אותו מצב שרר בשאר ערי האיזור ובכפרי כשהצבא הבריטי מתרכז רק בהחזקת מחנותיו ובגבולות האיזור.

אולם נוכח התפקידים הרבים שנוספו למשטרה החליטה ממשלת קהיר לשלוח תגבורת גדולה לאיזור הסואץ. שוטרים מוספים, בי רובם יוצאי הצבא המצרי ומנוסיה קרבות ארץ-ישראל, החלו זורמים לאיסמעיליה וסור אף, מצוידים ברובים וכלי-נשק אוטומטי, מאורגנים בפלוגות משמר מיוחדות. בחלקה של העיר איסמעיליה ממשלוחים אלה נפלו למעלה מ-1000 עוורים אשר לרשותם הר' עמד בניין הסחה (מחלקת הבריאות) העירוני בככר הצרפתית במרכז העיר, ליד בניין המושל.

השוטרים הביאו עמם רוח חדשה לתוך שורות המשטרה המקומית. בעיניהם לא הצ' טמצם תפקידם לשמירת החוק, ברחובות הכרך. הם ראו את עצמם כחיילים במלחמת השחרור שנשלחו לאיזור הכיבוש הבריטי כדי להגן על תושביו המצריים. יחידותיהם פוזרו בין הכפרים, החלו דואגות למשמר ולבטחון, אף לאמן את התושבים בתורת

ההגנה וההתקפה הצבאית. ובכל מקום שהופיעו פלוגות שוטרים אלה החלו האנגלים מרגישים בפעילות יתר של לוחמי הגרילה המצריים. במקום הצליפות התדירות באו התקפות ומארבים נועזים אשר ניכר בהם תיכונן ואימון צבאי מובהק. כאשר ריכוזי לוחמים גדולים והולכים בכפר תל' אל-כביר, סמוך למחנה הבריטי הגדול, הוב' או לתשומת לב המטה הבריטי החליט הלה לערוך סריקה בכפר, לגרש ממנו את כל הלוחמים שבאו מן החוף.

הדבר גרם לקרב קשה אשר בו הופעלו לרא' שונה טנקים, תותחים ומטוסים. כאשר לב' סוף חדר הצבא הבריטי לכפר נתגלה כי כל ההתנגדות באה מצד השוטרים שבמקום, אנשי פלוגות המוספים שהגיעו לכפר ימים מע' טים לפני כן.

לא יניחו את נשי קם. או באה למעשה החלטת האנגלים לסלק את השוטרים המוספים, לראות בהם לוחמים אנ' טי-בריטיים כשאר המ' נדבים מקהיר והלוחמים המקומיים. ביום הששי האחרון, זה שזכה לאחר מכן בכינוי "שחור", שלח הגנרל ג'ורג' ארס' קין, מפקד איזור התע' לה, שני קצינים לעלי חלמי-ביי, מושל איסמע' ליה, בביתו. בנימוס אנ' גלי מאופק הגישו שני הקצינים לביי הנכבד את דבר מפקדם: אולטימ' טום לפרוק נשק הממש' רה, לשלוח כל השוטרים המוספים אל מחוץ לאר' זור.

משך כל זמן שיחה זו הסתובבו בככר וברחור' בות העיר משמרות נעים בריטיים אשר שלטון העיר היה למעשה נתון בידיהם זה למעלה מש' בוע ימים, מאז פתחו בחיפושים הנרחבים בי

רובע הערבי (העולם הזה 743). עלי ביי סירב להיענות לאולטימטום, הטעים כי ה' שוטרים נשלחו מקהיר על-פי צו מיוחד של הממשלה כדי לשמור על העיר וכי לא יתן להם שום הוראה להניח את נשקם.

בינתיים עברו ידיעות על המתרחש מבניין המושל לבניין הסחה, שם ישבו אותה שעה קרוב ל-1000 שוטרים. מיד ניתנה ההוראה להיערך להגנה, במקרה שהאנגלים יממשו את איומם לפרוק נשק המשטרה בכוח. ביר צורי הבניין שהוכנו מאז הגיעה תגבורת מקהיר הוגברו בחיפזון. השוטרים קיבלו נשק ותחמושת וניצבו מאחורי עמדותיהם.

הקרב התחיל. לפתע פלחה ירייה חדה את האוויר. אחד השוטרים ירה במשמר

בריטי ברחוב. תוך שניות השתלטה המולה איומה על הככר. מכל עבר ניסחו צרורות ארוכים, מעל גגות הבתים צלפו שני האויבים איש ברעהו. הקרב התחיל.

למקום הוועקו טנקים כבדים שהתקרבו עד כדי מטרים אחדים מן הבניין והחלו ממטירים פגזים בני 20 ליטראות שריסקו את הקירות בשיטתיות. כבר מן הרגע הרא' שון היה ברור כי אין למצרים כל סיכויים לעמוד מול הצבא האנגלי. אולם הוראות קהיר היו ברורות: אין להיכנע. לדברי פואד סראג אל-דין, שר הפנים, היה על השוטרים להוכיח לעולם כי מצרים לא תרתע במאבקה. אם הוכחה זו עלולה היתה לעלות בדם מצרים רבים, היה שפך-דם מוצדק על-ידי

לבסוף הרשות מקהיר להיכנע לאחר שכמו אולה התחמושת שכבו על הארץ 46 הרוג ומספר הפצועים נאמד בעשרות. "אינתקאם, אינתקאם!" או ענ המאבק לקהיר. רבבות רבבות יצאו תוש' העיר לרחובות כשבראשם צועדות קבוצות סטודנטים נושאי כרזות. פה ושם התנוג' רובה או תת-מקלע באוויר, מ'י פעם נשמע ירייה בין יללות המפגינים. מכל פינו הכרך זרמו אנשים כנחלים קטנים לנהר הז' נוסות הגועש שהצטופף ברחובות הראשי ובככרות העיר, שואג ונסער. סטודנטים לובשי חליפות אירופיות שניש' או על שכמי חברים צעקו סיסמות וההמו' חזר אחריהם בקול אדיר. "אינתקאם! אינ'

מצרים לאנגלים: "אינכם כנראה מבינים דברי הגיון. מעתה נשתמש ב'ש' בכוח!"

תיקאם! "נקם! נקם!" נשמע בכל מקום. תושבי קהיר חיפשו נקמה על הרוגי איסמע' ליה. "מות לאנגלים!" קראו ורצו ברחובות בהיסטריה מטורפת. שלטים שנשאו כתובות לטיניות נופצו, חנויות זרים נפרצו. בשנא' תם העיירות לאנגלים לא הבחינו עוד המצרים בינם לבין יוונים, צרפתים, יהודים. כל זר הפך אויב נגדם. כל מי שלא היה מצרי היה בעיניהם אנטי-מצרי.

ואז עברה השמורה: ברחוב סולימאן באשא, במרכז המסחרי, שורפים חנויות של זרים. כבמעשה כישוף הופיעו בידי ה' מפגינים פחי בנוזל ולפידים, בניינים עלו באש בזה אחר זה. כל מקום אשר היה לו קשר עם האנגלים הועלה באש. בנקים, בתי

במרחב

קפה, בתירעסק, מלונות — הכל היה קרבן ללהבות שנאת המצרים.

מכוניות משטרה, מכביאש ואמבולנסים דהרו ברחובות. המשטרה ניסתה לפזר את המפגינים, אולם ממדי ההפגנות עלו על כל אשר היה עד כה בקהיר, המשטרה נאלצה להסתפק בתפישת עמדות הגנה סביב בנייני השגרירויות הזרות ומשרדי הממשלה. גם סביב ארמון עבדון בו ישב אותה שעה המלך פארוק בסעודה חגיגית עם קציני צבא גבוהים לכבוד הולדת יורש העצר, הוגברה השמירה. כי בין סיסמות השנאה לאנגלים השמיע הקהל גם קריאות בוז למלך, האליל שנפל. "הוא מכר אותנו לאנגלים!", צעקו מפגינים. "הוא אשם ברצח השוטרים!".

כעבור כמה שעות נאלצה הממשלה לבקש מפארוק כי יועיק יחידות צבא להחזיר את השקט בעיר. לא היתה זאת פנייה פורמלית בלבד למלך המחזיק את תואר "מפקד ראשי של כוחות הים, האוויר והיבשה". שליטתו של פארוק על הצבא היא דבר ממשי ביותר. לפקודתו עומד מוחמד חידר באשא, ראש המטה המצרי * ושאר הצמרת הצבאית.

תוך שעות ספורות השתלטו יחידות הצבא על העיר. משוריינים ונושאי ברנים הסתובבו ברחובות, פיזרו את ההמונים, ירו מעל לראש שים ובמקרים גם אל תוך הקהל. חוליות מוזיינות היטב תפסו עמדות בנקודות התורפה, קיבלו לידיהם את משמר העיר. עם רדת ליל היו הרחובות שוממים מאדם, זרועים שבירי זכוכית ומטלטלים. ממרכז העיר התאכזו תימרות עשן ומדי פעם פלחה יריה את האוויר.

בשידור חדשות הערב, תודיע רדיו קהיר כי המלך הכריז מצב צבאי, מינה את מוסטפא אל-נחאס מושל צבאי עם סמכויות גררבות. אולם המושל החדש לא נועד לשבוע נחת רבה מסמכויותיו: 24 שעות לאחר מינויו התרסק על דלתו שליו המלך שהביא עמו מכתב מפארוק — הודעה על פיטורי הממשלה.

בהעזה מפתיעה ביצע פארוק את זממו בני חאס, השתמש בנשק האוויר שנחאס עצמו הפקיד בידיו — שלטון צבאי מוחלט על כל הארץ.

תורכיה

חגיגה ראווה לשאה

לחושבי איסטנבול יש מעלה אחת גדולה: הם אוהבים לצחוק. לא חשוב מתי, לא חשוב על מה, העיקר לצחוק — אפילו אם הנושא הוא תושבי איסטנבול.

את הקרבן האחרון לחוש הומור זה אפשר לכוון בקיצור כ"1953". ליתר דיוק נוצר הדבר לתכניות — או לחוסר היובל ה-500 לכיבוש קונסטנטינופול, כפי שאז נקראה, בידי חיילי השולטן מוחמד השלישי העותומני ב-1453.

במרכז השיחות והבדיחות של בתי הקפה והפיליטונים של העתה נות עומד מוסד הידוע בשם ועד לחגיגת יובל ה-500 של הכיבוש והשנים שבאו אחריו.

מחצית השנייה של השם אף זיכתה את כל העניין בתשומת לב המיוחדת של דוגן נאדי, אחד מסובי העתונאים הסטיריים של תורכיה, הכותב בקביעות בג'מי הוריאט, המופיע באיסטנבול. "הועדה המסכנה", כתב נאדי, "עומדת במ

נוכה. כי הגה הגיעה שנת 1952 ואין כל ספק שמאחוריה עומדת לבוא גם 1953. עד כאן הכל הולך לפי תכנית הועד. החיסרון היחיד הוא שהעד השני של התכנית — הארגון — מפגר במקצת. כשתגיע 1953, מבא הכתב, "לא יהיה עדיין שום דבר!". אולם אין הוא נבהל ממצב זה; יש לו פתרון פשוט מאד: "למה לראוי?" הוא שואל. "כל מה שדרוש הוא סידור חוש של

* אל-נחאס רצה להעביר את הפיקוד המעשי על הצבא לידי שר בטחון מפלגתי אולם נאלץ, לבסוף, להכנע לפארוק, ולקבל את חיידר באשא. חלק ניכר מכוחו של חיידר נובע מן העובדה כי בידו רשות יחיד להעלות או להוריד בדרגה.

איתניין, קהיר.

על המשמר. על מנת להבטיח שירות תקין במעבר תעלת סואץ, מסיירות סירות-מנוע מזוינות של הצי הבריטי את מימיה יומם ולילה.

להירות. כל מכונית עוברת בדיקה ואילו המפקדה הראשית מסתגרת מאחורי גדר תיל גבוהים.

השם. למה לא לקרוא למוסד: ועד לחגיגת השנים שבאו אחרי יובל ה-500 של הכיבוש? ואו, כשהיו מוכנים, כל מה שהיה על האדונים האלה לעשות הוא לקבוע איזו שנה היא שאנו צריכים לחוג!

בדי רעש מיותר. אולם כל הצחק הזה מכסה, למעשה, רגישות עמוקה של האיסטנבולאים לעירם. מאז נקבעה אנקרה ב-1920 כבירה החדשה עליידי מוסטפא כמאל לא הסתגלו תושבי איסטנבול למצב אשר בו הפכה עירם העתיקה, בעלת מסורת השלטון מימי הקיסרות הרומית, לעיר שגיה במעלה מוסטפא כמאל ותנועת ההתעוררות שלו העמידו את הדגש על ניתוק כל הקשרים עם איסטנבול שהפכה במרוצת השנים סמל התנחלות ורכובן הקיסרות העותומנית. אולם עתה, לאחר שרעיונות המהפכה הכמאלית הספיקו להכות שרשים והפכו — בחלקם הגדול — מקובלים בורכי החיים התורכיים הרשו התורכים לעצמם הפגה מסוימת של המתח, חוזרים אט אט לכמה ממנהגיהם הישנים.

יחד עם זה חוזרת איסטנבול למקומה הישן כ"פנינת המזרח", חורה הגוררת אתה התעניינות רבה — המצמצמת לעת עתה בביקורת ודקדוק הומוריסטי — לחגיגת היובל.

אולם ביצוע התכניות אינו תלוי בתושבי העיר בלבד. "הממשלה אינה מעוניינת לעורר יותר מדי רעש סביב החגיגות", הכריז אר קומנדו ברקר, חבר הוועד המארגן. "היא חוששת פן תיפגענה ארצות זרות מסוימות." אף כי לא הוסיף הנואם שום הערה לדבריו, ראו בהם רוב הנוכחים רמז ליוון, מולדת התרבות הביזנטית שפרחה בקונסטנטינופול לפני — ואף אחרי — הכיבוש העותומני וגם לרוסיה אשר צאריגראד, עיר הקיסרים היתה לה למטרה משך דורות רבים.

מכל מקום הצליחה הכרזתו של ברקר להעלות את מתח האווירה בכמה מעלות. "איש לא יעמוד בפני רצון התושבים אשר אבותיהם שפכו את דמם על חומות העיר לחוג יובל נעלה זה!" קרא בהתרגשות עיוות אקסמאן, חבר שני של אותו ועד.

ההצעה הפשוטה. למעשה לא היתה זאת ישיבה רגילה של הוועד. הוא התכנס לדון בהתפטרות חברי ועד הפועל שלו שמחו על "האישיות הכללית" לכל העניין. האחוירה הלכה ותתחממה, חברים התחכחו מכל עבר, הטיפו וצעקו עד שמושל איזור איסטנבול, ד"ר פכר-אדין גוקאי (הממלא גם תפקיד ראש-עיר), קם ועזב את אולם הישיבות כמחאה על ההתנהגות הפרועה.

ואז קם הגנרל הוקן חליד גוקטוג, ותיק קרבות הוזכר עדיין את ימי השולטן, ונשא נאום לוהט מרוב רגשות פטריסטים ואהבה לעירו. "אם נתבחר בי לנהל את הוועד הפועל החדש תהיה חגיגה הראווה לשמה ולשם העיר!" הוא הבטיח.

החייכו נמשך שעות רבות עד אשר לבסוף החליטו הנוכחים לקבל את הבטחת הגנרל, בחרו בו כיושב-ראש הוועד הפועל החדש. אולם בזאת לא חוסל החייכו הגדול — הוא נמשך ביתר שאת בבתי הקפה ומעל דפי העיתונות.

אם גם הוועד החדש ייכשל, כתב דוגן נאדי, "אני מעמיד לרשותו את הצעת הפשרה הקודמת — לחכות את החגיגות!"

הגיע ליד סיפוק ואשר מוחלט — כללי השלימות.
פרופסור מריאן ארדיטי ספסם המתחלקים ל-41 סעיפים המייחסים לאדם 41 תכונות, נטיות וחושבים, כגון: אנרגיה ושאיפת היצירה, התעניינות במין שכנגד, תקיפות, סדום, אפסיה, נטיה להומסקסואליזם, אגואיזם, חר"ס, סיוח משקל, המכשיר נקרא: פסיכוסקופ, והוא מורכב משלוש חביות גדושות מנועים, צילינדרים, מנוורות וחוטרים, המחברים רים זה לזה על ידי חוטי-חשמל. בתיבה אחת התלויה על קיר קבועות שלוש מנוורות המאירות רות לסרוגין, בצבעי כחול (שלילי), אדום (חיובי), לבן (נורמלי).

פסיכופרופסור מריאן ארדיטי ונושא נסיונו הפרופסור ניסה 7 שנים

העילות של ההמצאה, אומר הפרופסור, "הוכחה ב-300 נסיונות שכולם נסתכמו בתוצאות חיוביות". תהליך המבדק: הושבת הל"קוח על כסא מתחת לתיבת המנוורות התלויה על הקיר, כובע פלדה מרופד על ראשו. הכובע מחובר למנוע חשמלי המלסף את ה"גולגולת ומשדר מתוכה את תוצאות המחקר, באמצעות חוט חשמלי, אל תיבה קולטת, רדיו-אקטיבית. העיקרון האנומלי: "גולגולתו של האדם מחולקת ל-35 מחלקות שכל אחת מהן מייצגת תכונה, חוש או אופי". מסקנתו של פרופסור מריאן, הסוען ששני אמריקאים הציעו לו 20,000 דולר תמורת ה"פסטר": "קצת פרסומת לא תוּק, אנשים לא מתעניינים בדברים האלה מספיק!"

רדיו

רק הנעימה הידושלמית

ב-14 במאי 1948, שעה שאחרוני הבריטים יצאו את ירושלים, ישבו שלושה מנגנים בבית פרטי במרחק קטן מקו החזית כשברצונם להקליט שתי תיבות מתוך שירי של אביגדור המאירי, ירושלים, על פעמוניות מלחמת שני כינורות.

קשה היה למצוא שבע שניות שלחונן לא התערבו הדי הקרבות שהתנהלו על כיבוש העיר החדשה ובתוכה בית השידור שהיה עוד בידי הערבים. אחר שאיראפטר היה ל"חנות את ההקלטה, כיוון שהאות היה צריך לסתוח את השידור הראשון של קול ירושלים העברי, התגברו הסכנים על הקשיים, הצליחו בהקלטה.

כך נולד אות התחנה של קול ישראל, שנש"מ לראשונה מעל גלי המסדר החלש של קול ירושלים משך כל תקופת המצור. מוגת תכנית קול ישראל מאולפני ירוש"לים ותל"אביב לתכנית אחידה התבטאה הש"בוע גם באות תחנה אחידה. עד כה השתמשו בירושלים בפיסקה מתוך שירי של אביגדור המאירי, ירושלים, ובתל"אביב — בנעימה המבוססת על טעמי המקרא. עתה החליט ש"רות השידור להשתמש רק בנעימה הידושלמית.

הארץ

המטוס הגיע בשעה רבע בבוקר (ידיעות אחרונות).

יהודה ימון, ירושלים זהו, דייקנות צריכה להיות!

דרוש נגר מתלמד לעבודה משרדית ול"שליחויות (מעריב).

אורי כהן, חיפה כדי לדפוק על השולחנות?

סור מריאן? שאלה בקול חנוקדמעות. כחצי שעה לאחר מכן יצאה אותה האשה מלשכתו של הפרופסור, קומתה השחוחה נזדקפה, דמעות לחיה יבשו, היא נראתה שק"סה ומאושרת. לא פחות מאשר ממנה היה מריאן ארדיטי, 53, שעזב את ארץ הולדתו, בולגריה, לפני כשנתיים, משום שנשארו בה רק 6000 יהודים ומשום ש"יעודו הוא לעזור ליהודים סובלים".

לאחר 12 שנה באוניברסיטאות צרפת ואיטליה קיבל דיפלומה של מומחה לפסיכולוגיה. למד גרפולוגיה ופרפולוגיה בפאריס, ועתה הוא מאמין שבאמצעות קווי-ידיו, מבנה ראשו, ובניין אברי גופו של האדם בכללם,

נוסף סעיף חדש: "חוק לעשיית דין בנאצים ובעוריהם". עורך-הדין קריצ'מן סבור שהמשותף לרר במ הגדול של עצורי המחנות היתה השאיפה להיטיב את תנאי חייהם הבלתי אנושיים, ומ"אחר שרק מעטים זכו בכך תמורת מחיר יקר (מינוי קאפוס). נתחה ניגודי שנאה, קנאה ושאיפה לנקמה, שהתלה מוצאת פורקן לאחר השיחרור מן המחנות, עם העליה לישראל.

לדעתו של קריצ'מן חייב שופט או תובע הבאים להרשיע קאפו בדין, לדון לכף חובה רק לאחר שיקולים רבים וכניסה לעבי הקורה של תנאי החיים (או המחנה) במחנות, המצב הנפשי והמוסרי של יושביהם. במשפט הסני"גוריה האחרון של מקס קריצ'מן, בו הוג"וויכח מכל אשמה את קאפו אברהם פריד, בן ה-27, נשחקפו בעיות אלה בבהירות רבה. זווטה מבקר לחזון. במחנה בולקניג האם שבגרמניה, סיגלו לעצמם שליטי המחנה בן 700 היהודים שעשו אכזרי בגופותיהם של ילדים בני 15. רבים מיושבי המחנה האמינו שהתופעה נבעה מתוך המחסור ה"מוחלט בנושים. הגרמנים נהגו להפשיט, ב"עזרת ששה קאפוס יהודים, את הנערים ול"השליכים לבור קפוא מים, לשפשף את בשרם העירום במברשת חדת-שיניים מרוחה עפר קפוא עד אשר היו מאבדים את הכרתם, קופאים מקור ולעתים אף נופחים את נשמתם. הלל איצקוביץ' יליד רומניה, התגלגל אל מחנה בולקניגהאם, בחורף 1944, בהיותו בן 15, שימש מקלף תפוחי-אדמה במטבח המחנה. מבצע לחלון המטבח היה משקיף בוז"ע על מעשיהם של הקאפוס היהודיים בנע"רים, שבוצעו כתוספת לתפקידם הרשמי: העברת אסירים מן המחנה לעבודה בבתי-החרושת לאוירונים הסמוך והחרושת, בגמר תעבודה, אל המכלאות.

באחד הבקרים השקיף הילל כדרכו, דרך חלון המטבח, ראה כיצד חברו הסוב ביותר נסחב עירום-גוף להתעללות. מאז לא הוסיף לראותו יותר.

אחר עשר חודשים. שמונה שנים ל"אחר מכן עמד חייל צה"ל בכביש הדרום, חיכה לטרמפ כדי להגיע לביתו במסמיה. היה זה הילל איצקוביץ', בן ה-23, שהרים את ידו ועצר מבוגרת של משטרת ישראל נהוגה בידי שוטר. הנהג פתח את דלת תאו, העלה את החייל שצלצו. לאחר שהחליפו ה"שניים מלים ספורות, נסתבר להילל כפי ש"טען בעדותו בבית-המשפט, שצלצו יושב אב"רהם פריד, הקאפו שעמד ליד בור המחנה, שהפך קברו של ידידו.

איצקוביץ' לא גילה לפריד כי הכירו, ביק"שו להוריו מן המכונה, ורק לאחר ציפיה של שבעה חודשים, שנבעה, לדבריו מתוך שיקולים מצפוניים, מסר את פריד האשמו"חיו במשטרת רמלה, אסירה את פריד. לפני הקצין החוקר הכחיש פריד את ההאשמות, אם כי הודה שאומנם שימש קאפו המחנה בולקניגהאם, אך היה, לדבריו, קאפו טוב, אהוד על האסירים, להם הברית צרכי מזון ושיירי אוכל. "אולם", הוסיף, "קניתי לי גם אויבים". ההסבר: הוא לא הצליח לספק מזון וצרכים אישיים לכולם.

למרות טענותיו של פריד כי מעולם לא התעלל בתושבי המחנה, נשלח לעשרה חוד"שי מאסר בכלא יפו, בו הצליח לשכנע את חבריו האסירים בצדקת טענותיו. הם עוד דוהו להילחם למען גילוי האמת. כאשר יצא מבית-הכלא להמשך חקירתו אמר לשוטרים שהובילו אותו: "ליום הוה חייכתי עשרה חודשים".

באולם בית-הדין המחוזי, תל"אביב, היתה התנהגות העדים משונה ביותר, הטילה ספק בלב הנוכחים באמיתות האשמתם. העד הרא"ש, הילל איצקוביץ', מסר לפריד פתק כתוב הונגריה: "לשובתך, גש אלי! השמד את הפתק!". העד השני, עקיבא רוזן, בחר בדרך אחרת: הוא יצא את הארץ לארגנטינה, שעה שפריד היה כלוא על סמך עדותו. טען פריד בבית-המשפט: "התירתי במשטרה ש"העד רוזן יתחמק ולא יופיע בבית הדין". הסיבה, לדבריו: חתימה על עדות כוזבת. כאשר זוכה אברהם פריד, שמח לא הוא בלבד. שמחו עמו: חבריו למאסר בכלא יפו, שהאמינו בצדקתו, עזרו לו להלחם למ"ען גילוי האמת.

דרכי חיים

מחקר מתוך גולגולת

ליד בית ברחוב אלנבי, תל"אביב, עמדה אשה צעירה וחותרת, התבוננה בעיניה הדומ"עות בשלט הקטן: פרופסור מריאן, פסיכוגרפולוג, הפסח גואשט במעלות ארבעת קומות הבניין, צילצלה בפעמון הדלת. "פרופ"

המשך מעמוד 7

התפטר אחרי שגמרו את שנת השירות לה התחייבו. מן הגרעין נשארו אותה שעה רק שבעה בחורים. את ההצעה להתנחל במ"קום אחר, עין יהב, מצפה הנמצא 20 ק"מ מדרום לחצבה (עין חוסוב) לא קיבלו. במקום זה הלכו לעבוד בסולל-בונה.

המדינה כבר פלשה. השאלה שקשה להחליט עליה: האם קדמה התרנגולת לבי"צה או הביצה לתרנגולת, האם התפור הגר"עין אחרי שהובר לו שלא ימסרו לו את המקום השני, או שהמקום השני לא נמסר לו מפני שהאנשים התפורו?

אומר איש שח"ל: מדינת ישראל כבר פלשה לנגב, עם כל סיבוכי המחלוקת וה"משרדים שלה, כשיד אחת אינה יודעת מה עושה היד השנייה. דוגמה בולטת: כשהיה צורך להעביר את הציד של עברונה, שערכו נאמד בכמה רבבות לירות, מידי הגרעין (ומשרד החקלאות) לידי עין רדיאן (והסוכ"נות), אבד חלק ממנו, מפני שלא היה למי למסרו.

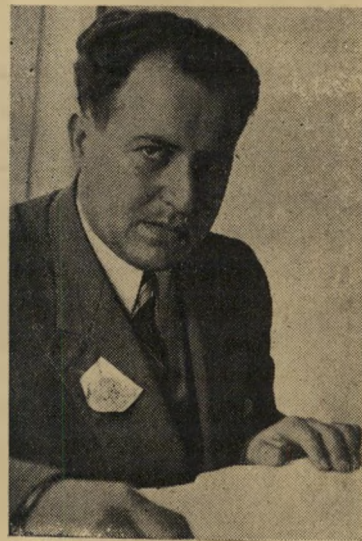
משפט

האסירים האמינו בצדק

כשעבר עורך-הדין מקס קריצ'מן, סניגורו של הקאפו אברהם פריד, ליד חדר מזכירי ה"שופטים, בבית המשפט המחוזי, תל"אביב, יצא לקראתו המזכיר חסון שסיפר לו בפנים צוה"לות ש"משפטי הקאפוס הרבים יצרו תקדים בסדרי בית-המשפט". הקושי הגדול ביותר ב"נוהל משפטי של פשעים רגילים היתה הבט"חת נוכחותם של העדים, אשר הנטייה המשו"תפת לכולם היא ההתחמקות.

לדעת עורך-הדין קריצ'מן נובע ריבויים של משפטי הקאפוס בשבועות האחרונים לא מתוך העובדה שנתגלו לפתע מקרים רבים של פשעים נגד האנושות, אלא מסיבה מלא"כתית יותר: "מבצע חיסול פלילי" (העולם הזה 731) שהחל לפני כחודשיים בטיפול בתר"קים שנצטברו, מתוך הנוחה, בבתי-הדין, הר"ציא בבת אחת, מבתי הסוהר, פושעי מחנות ריכוז, שנכלאו לאחר חקירה מוקדמת. שמהלכו משפטי הקאפוס, לא ארעו יותר מקרים של דחיית משפטים בשל העדרם של עדים. להפך, הללו עמדו על רצונם להעיד, ויותר מזה, לא התעניינו כלל בתשלום המ"קובל לעדים, תמורת זמנם שהקדישו לבית המשפט.

התגלית האחרונה שגילה עורך-הדין קריצ'מן מפיו של המזכיר חסון: בארצות-הברית קיים מוסד יהודי העוקב אחר משפטי הקאפוס המתנהלים בארץ. מתקשר עם אנשים שונים, יוצאי מחנות הריכוז, שולח להם כספים להב"טחת הופעתם בבית-המשפט.

עו"ד מקס קריצ'מן

הסרמפיסט חיכה 7 חודשים

פורקן לאחר השיחרור. במחנות ה"השמה הנאיים באירופה היו קיימים שני מעמדות של יהודים. למעמד הרוב השתייכו הנידונים לעבודות פרך ומות כבשים. המי"עוט היה מורכב מיהודים, במקרים רבים חסרי-מצפון, שמונו קאפוס (שוטרי-מחנה) על-ידי הנאצים, נגשו באחיהם כשטובת נוחיו"תם האישית והצלת עורם נגד עיניהם.

עם חיסול מחנות העקורים והעברתם ליש"ראל, הגיעו לארץ בני שני המעמדות. מאו רבו מקרים של גילויים ברחוב ובמקומות ציבוריים של יהודים ששמשו עוריהם האכ"זריים של שליטי המחנות. בתחוקת המדינה.

כדורגל

אך אלוד אינו יודע

כאשר שמעו שחקני הכדורסל על הנסיעה הסודית והמהירה של הכדורגלנים של צה"ל לקפריסין אמרו: "מה הם טובים יותר מאנחנו? גם אנחנו רוצים לנסוע לחו"ל!" בינתיים רגזו גם פרשני הספורט על נסיעת הצבא ואחרים מהם אף החליטו לפנות במכתב לרמטכ"ל הרגעים קצין צבא: "אני בטוח שאף אלוף אחד אינו יודע על הנסיעה, ואם הוא יודע על כך הוא סבור שהדבר הכרחי, חושב שאין בכך נבזוז כספי המדינה!" התנגדותם העיקרית של פרשני ומאמני הספורט היתה מבוססת על חולשתה היתירה של הקבוצה.

אולם שלטונות הצבא הסבירו שהקבוצה הצבאית, המופיעה כנבחרת בתריסר הצבאיים, חייבת לתחר נגד קבוצות חזקות על מנת להתחזק, לקראת מבחנים קשים יותר בעתיד.

שעה שהקבוצה הצבאית עלתה למסוט הצבאי הדרומי בשרה התעופה לוד, בהרבה המלא והמנופח (18 שחקנים ושבעה מלווים בתלבושות ייצוג מבריקות) נתכנסו מאמני הספורט האזרחיים לישיבה סודית, בה דנו בפרשה, הביעו את חרדתם לנוכח גילית השחקנים שהם מטפחים על ידי שלטונות הצבא, הוצאתם, בדרך זאת, אף שלא במתכוון, ממחזור הקבוצות האזרחיות.

חסרים: 10 שחקנים

"תגידו לגינובורג שיזוהר ממשלה שלנו. אתם לא יודעים מה הוא מסוגל לעשות כשהוא מתרגל?" — התריע טייקו הנהג העקרוני העגלגל של נבחרת צה"ל, בצופים הרחובות תים שחזו בסגישת שתי הנבחרות, אחרי שהמרכזי הרחובותי התנגש עם הבלם הצבאי שוב. "הוא לא נותן לי לשחק, הולוב הזה", רטן אברהם גינובורג, נגש במרץ למלמד, הניף ידו כאומר להכותו. הכל התכוננו לפי תחית תחרות אגרוף בין שתי הנבחרות, ראו לפתע כיצד השניים מתחבקים בחיוך, כאילו לא ארע דבר. "סוף סוף חזרו לא מומן יחד מפרסי", הסביר טייקו.

גינבורג ומלמד לא היו החברים היחידים שלחמו הפעם זה מול זה. מוסיף ליטבק, הבלם הרחובותי, שהיה כוכב המשחק, חסם את החלוצים עתהם שחק לאחורונה באירופה ורמתיגן. צבי שוסיפוף, הקיצוני האזרחי, שהיה עד לפני כחודש מקצועי לעיתונים כבד-חרת צה"ל, החליט לנקוט בקבוצה עמה התאמן עד כה לבש חולצת רחובות. קם ממיתו למרות חומה, אך לא הצליח להבקיע שער של בוך, והסתפק בהוצאות-חזון ביד ארבעים מטר, אומרים הרחובותיים: "זה מפני שהוא מרבה לחלוב פרות".

תמהילן ללא כספים. פגישת נבחרת צה"ל ונבחרת רחובות, הביאה להפתעה. ה-

תמהילן היה חסר בסיס. במשחק הראשון בקפריסין ניצחה נבחרת צה"ל את אלופת קפריסין, צ'אטינקייה, 0:6. (בהשוואה לנצחון 0:2 של הפועל חיפה על אותה קבוצה).

"אתה חמור!"

לאחר משחק הליגה המעניין שנערך בתחילת העונה בתל אביב בין בית"ר תל-אביב להפועל חיפה (בו ניצח בית"ר בתוצאות 1:2), חיכו רבים לפגישה הבאה בין שתי הקבוצות, הפעם בחיפה, במסגרת הסבוב השלישי בתחרות גביע המדינה.

התחרות, לה נודעת חשיבות מיוחדת כיוון שעל המנצח בין שתי הקבוצות להתמודד עם הפועל תל-אביב ברכע הגמר, נדחתה פעמיים

האזהרים רצו לנקום. יצחק גראור, שוער הפועל חיפה, מטפל בפניו שנפגעו לאחר התנגשות עם חלוצי בית"ר. אוהדי הפועל ניסו לפרוץ למגרש כדי לשפוך חמתם על הביתרים

בשל מזג אוויר בלתי מתאים, אך התקיימה לבסוף וריכוזה 3500 צופים במגרש הפועל. כשהסתדרו הקבוצות בתחילת המשחק לפני השופט, הורגש מיד חסרונם של שני שחקני הפועל, טיבי נוימן שנסע עם נבחרת צה"ל לקפריסין, ולקלי שלגור הפצוע עדיין ממשי חקו האחרון של הפועל חיפה באי קפריסין (מלבדו נפצעו באותו משחק חמשה שחקנים אחרים שהבריוא בינתיים). לעומת זאת לא הופיע בבית"ר אחד מטובי שחקניה, החלוץ המרכזי יצחק (דולה) שכניק. במקומו שחקן לראשונה לאחר הפסקה ארוכה אברהם בוגר, דנוב, מותיקי בית"ר תל-אביב.

המאבק בין היריבים היה עז מתחילתו, ואם כי 20 הדקות הראשונות הבקיע הפועל את שער בית"ר פעמיים, לא התיאשו האזרחים, הצליחו להקטין מיד את ההפרש ל-1:2. בדקה ה-40 טעה השופט ויס, שרק את

יילים, שקיוו כי יהיה זה אימון חינוג לפני הג' סיעה לקפריסין, הועדו כל 90 הדקות לרכוש כרטיס נסיעה לחו"ל, אך ללא תוצאות. נבחרת רחובות, בהרכב חלש ביותר ובלעדי המקשר, הרמלך, שלא שוחרר מהצבא, השיגה את התוצאה הטובה ביותר בין נבחרות הערים, ואף השער היחיד לחובתה היה עצמי למחצה. חיים הלפרין, הרץ שחור השער שנה, מסר את הכדור לשוערו גניסוב, שכח מי עומד לפניו. שמואל ישראלי, שהי פך מקיצוני לאמצעי, לרגלי העדרו של שפי גל, נגע בכדור בקלות, קבע בכך תוצאת הפועל האחרונה של נבחרת צה"ל בארץ. הרחובותיים למראה הישג נבחרתם, שהי פיעה לראשונה אחר שנים רבות, הצליחה לר-

שריקת סיום המחצית, לתמהילן השחקנים והקהל. משהעירו לו גם שני שופטי הקו על כך הוסיף את חמש הדקות הנותרות.

דקות אלה קבעו את גורל המשחק. יעקב גמבש, הרץ הביתרי, בעט ברגלו של מגן הפועל פריד, (בזמן שהכדור היה בקצהו השני של המגרש) פרצה קטטה בין השניים והשופט פקד על גמבש לעזוב את המגרש. תחלה מחו הביתרים, התוכחו ארוכות עם השופט, שכמעט והחליט להפסיק את המשחק. המתח עלה לשיאו כשיעקב גמבש ניגש לשפוף חמתו על השופט, אך ברגע האחרון מנע אותו מכך אחיו, יצחק, ראש הקבוצה, שבקשו לרדת מהמגרש.

התוצאה: בית"ר המשיך בעשרה שחקנים עד לסיום המשחק.

עם סיום המחצית לא יכול יצחק גמבש לשלוט ברוחו, בעט בחוצה לכוון הקהל, הפיגין בכך את רגזו מהשופט, אך נתקל בקריאות בוז ובשריקות הצופים.

מרבית התרגשות החטיא יצחק מכת עונש חפשי 11 מטר, החמיץ בכך הזדמנות בלתי חוזרת להשחית את התוצאות.

כעבור דקות מעטות נפצע השוער החיפאי, השוער יצחק גראור, בהתנגשות, תוך כדי משחק, עם חלוצי בית"ר. אוהדי הפועל רצו לנקום את נקמתו בביתרים, בנסותם לפרץ למגרש. בינתיים איפשר טיפול קל לגראור לחזור לשער תוך תרועות הקהל.

לאחר המשחק התוכחו האחים גמבש בניהם: טען יצחק: "בגלל זה שרבת עם פריד, הפסדנו את המשחק". השיב אחיו הג' בוך יעקב: "אתה חמור! פספסת פנדל!".

כדורעף

הכפריים ניצחו

איש לא האמין בהצלחת המפעל ואפילו המתלהב הגדול לכדורעף, חיים בורר מבית זרע, צחק למשמע העניין. אך ההצעה שבתה את לבם של כמה שחקנים.

הכדורעף הוא משחק קבוצתי בו משתתפים ששה אנשים בכל קבוצה, שרצונם להעביר את הכדור בסיוע כפות ידיהם למגי רש היריב. ההצעה: עריכת אליפות ישראלי (קרי: אליפות הפועל, כיוון שהמכבי חסר קבוצות ולבית"ר קבוצות גברים בלבד) בכדורעף זוגות.

עשרה זוגות, ניצגי תשעה סניפי הפועל עלו למגרש ראשון-לצינוי כשבין הזוגות בולטות הבחורות, שהחליטו להראות את כוחן כדוגמת יהודית השרתורות, אשת מרכז הפועל מיכה שמבן.

הזוגות, גבר ואשה, חולקו לשני בתים וכל זוג תחר נגד כל הקבוצות בבית. לשלב היגמר טיפסו רק ארבעה זוגות. הזוג מבית זרע (חיים בורר וציונה גלעד) ניצחו את העירוניים בקלות. אמרו יהודית ומיכה שמבן: "בכל אופן היתה המפעל יפה... חבל רק שהחמצנו גביע".

(52) מקום חרבות: (54) אולם.

פתרון תשבץ 101

מאוזן: (1) כרמל; (5) ארמדה; (10) לווה; (12) עוף; (14) ק"ג; (16) הישג; (18) בר; (19) רומל; (21) רבניצקי; (2) הבל; (23) גאה; (24) לב; (25) הכללה; (27) סין; (30) הוד; (31) מונית; (33) שם; (35) נוף; (36) סלט; (38) בולגרית; (39) ננוה; (40) עט; (41) דרשה; (43) שר; (44) ילד; (646) רביד; (48) עלוקה; (49) צריח.

מאונך: (2) ר"ל; (3) מוהל; (4) לוי; (6) רע; (7) מוניטין; (8) דלי; (9) מקרה; (11) השראה; (13) מריבה; (15) גובה; (17) גבה; (18) בעל; (20) מלכה; (23) גלד; (26) לונגפול; (27) סוף; (28) ניסן; (29) השבעה; (31) מותר; (32) תלוש; (34) מוט; (35) גיד; (37) טהרן; (39) נהיר; (42) שבץ; (44) יל; (45) דק; (47) די.

ה דעה לפותרי התשבצים

פתרונות תשבצים שמעטפותיהם לא תסומנה בסימון "פתרון תשבץ...". לא יובאו בחשבון העולים בגורל.

כו לא יובא בחשבון כל פתרון שאינו כתוב מצדו האחד של הגליון בלבד בכתב ברור וקריא. לווי פרסי הספרים שרצונם בכך תישלח זכר ייתם לביתם בדואר. הבאים לקבל את זכריתם במערכת, העולם הזה, תל-אביב רחוב גליקסון 8, חייבים להביא עמם תעודת זהות.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		13	12		11			10
						15		14
	17		16				19	18
		21	20					
26			25		24		23	22
	31		30		29			27
		36		35		34	33	32
			40	39		38		37
				43		42		41
	44							
50	49			48	47		46	45
						53		52
			57		56			55

תשבץ 102

מאוזן: (1) רמאי; (4) בכור יהודה; (6) טנק כבד; (10) מאותיות האלפא ביתא העברית; (11) עץ חסון; (13) חתך; (14) פקוד; (15) ישוב דתי ליד תל-אביב; (17) נהר בדרום אפריקה; (18) מפלגה יהודית בגולה; (20) ירק מאכל; (23) מדינה במזרח התיכון; (25) סוף כל מדון; (27) תוך העצמות; (29) רסיסי בוקר; (30) עוף גדול; (32) שומרת החוק; (35) מלת צרוף; (36) נגד שרד; (37) פלא; (38) חפוש יסודי בשטח גדול; (41) מתנכר בכשרונותיו; (43) קיים; (45) צוק; (46) מהוגי הדעות בארץ מלפני שני דורות בערך; (49) גבבה; (51) בית הלידה; (53) פטיש; (54) מלת כאב; (55) צוות לתפילה; (56) ענן; (57) משמשת לתחבורה.

מאונך: (1) בעל חי קטן; (2) עיר רוטית גדולה; (3) דך; (4) מורו של שמואל; (5) חלק הארי; (7) מלה מגבילה; (8) שלטון; (9) מלבוש; (11) מצבת זכרון; (12) מין בושם; (15) מנהיג ציכי בעבר; (16) תהילה; (19) אות הנצחון של צרצילי; (21) קבצן; (22) מקום גידול לצמחים שאינם רגילים לאקלים קר; (24) מלת יחס; (26) מנהיג מוסלמי; (28) מרגיש; (30) החלק החמישי; (31) נוול חיוני; (33) חברה חסלאת לשוק; (34) זליפה; (35) שאינו תושב; (39) פינה; (40) מלת קריאה המונית; (41) מקום חנוך לפעוטות; (42) חצאים; (47) נוף; (48) מאכל מזרחי; (50) שמיר;

מכר העולם

ריל 20 עד 50 אלף רובל. אם אין מספרו עולה בגורל הוא מקבל את כספו חזרה ללא רבית, כעבור 20 שנה. עתונים ועמודיהם האחרונים של שבועונים וירחונים מפרסמים את המספרים שזיכו את בעליהם.

רדיו

בברית המועצות 14 מיליוני מכשירי רדיו (בארצות הברית: 90 מיליון). כל ארבעה מתוך חמשה מקלטים סובייטיים אינם אלא מקוללים המביאים את דברי שירות השידור הממשלתי בלבד. הסובייטים מפריעים לשידור קול אמריקאי כדי למנוע את ההאזנה משלושה עד ארבעה מיליון בעלי מכשירי רדיו משובחים יותר הנמצאים בעיקר בידי פקדי ממשלה, האינטליגנציה ועובדים מומחים המקבלים את המקלטים בתור הענקה על הגדלת פיריון העבודה שלהם.

מחזות נרחבים בברית המועצות מנותקים מהעולם החיצוני. מחזות הקלאסיים ועיירות בהם יושבים שני שליש מתושבי רוסיה וכו' בחמישית אחת של כל מכשירי הרדיו בלבד. גם המיעוטים הלאומיים השונים ותושבי אזורי הספר משוללים מקלטים.

תפוקת המקלטים הרוסיים היא גמוכה כל כך ובעלת טיב ירוד כזה שמיצרים מקלטים פשוטים ביותר לפי השיטה המיושנת.

מאז המלחמה החל שירות השידור הסובייטי משרד המזון או של האיגודים השיתופיים לתיקוני נעליים) המוכות בשלושה שידורים יומיים של עשר דקות כל אחד.

קולנוע

בדומה לתפוצת העיתונים טרם החלים הקולנוע הרוסי מפגיעות הפלישה הגרמנית וקהל מבקרי הקולנוע קטן עדיין בעשרה אחוז ממספרו הטרומלחמתי. ב-1946 הפיקה תעשיית הסרטים הסובייטית 12 סרטים עלילתיים, ב-1947 — ששה בלבד. המחסור בציוו מונע ריבוי העתקות והתוצאה היא שרוב הצופים חווים בסרטים ישנים.

חשע מתוך כל עשר מכונות קולנוע גם צאות במודעוני עובדים וחדרי קריאה וחלק ניכר מהן עדיין לא מתאים לסרט הקולי. הרפובליקה המולדבית (לשעבר: בסרביה הרוסית) הודיעה כי ב-1947 לא הוצג אף סרט ב-516 כפרים מתוך 602 כפרי הרפובליקה. בסרטים סובייטיים התעמולה באה ראשונה, השעשועים לאחרית, קורה שמשרד הקולנוע מתלונן עליה כי המפקחים אחראים לקומדיות "מגוחכות וחסרות רעיונות". המפלגה מבטלת סרט המופק על ידי משרד הקולנוע כ"סוטה מבחינה פוליטית", אוסרת את הצגתו וקובלת כי שמו, החיים העשירים, לועג למציאות הסובייטית.

תעמולה

משרד התעמולה הסובייטי מברר מדי יום את הנושאים העומדים ברום עולמם של אז

אורחים לובשים מדים השונים בצבעם, סגנונם ואיכותם, לפי מעמד העובד. כאשר פרסם בסאון המפלגה, פרבדה, לפני שלוש שנים, את מדיהם של עובדי תעשיית הפחם היו אלה מחולקים ל-19 סוגים שונים שסימנו סמכות וכבוד.

מס הכנסה

לאותה הכנסה קיימות ארבע מערכות מסים בהתאם למעמדו של המשתכר: נמוכה ביותר לעובדים ושכירים, גבוהה לסוברים ואומנים, גבוהה יותר לבעלי מקצועות חופשיים ורבה במיוחד, פי ארבע, לבעלי עסקים פרטיים. כ-1000 איש זוכים מדי שנה בפרסי סטאלין, עד 50 אלף רובל פטורים ממס, סכומים השווים למשכורותיהם של 50 עובדים. הדעה כי הרוסי אינו יכול לצבור כסף אינה נכונה. רבים מבעלי הכנסות הגדולות בעלי הצטינויות מיוחדות, פטורים מכל מס הכנסה. כל רוסי יכול להרוויח רבית של חמשה אחוזים פטורה ממס, מחסכונות לזמן ארוך ומס העזבון אינו עולה על עשרה אחוז (בהשוואה לגבול עליון של 77 אחוז בארצות הברית).

אגרות ממשלתיות

הסובייטים מפיצים אגרות חוב לפי אחת השיטות הקפיטליסטיות העתיקות ביותר: ה"הגרלה". למרות שאין חוק המחייב את רכישת האגרות קיים לחצימה לרכישתן. כל עובד סובייטי הקונה אגרת ב-100 רובל יכול להגר

16515	33208	33348	74282	91883
16683	33531	32047	74281	91882
16727	34311	35101	74609	92354
18221	35285	58644	75490	92620
18376	35360	59642	75947	93233
19600	36875	60396	76525	93653
19882	37474	61267	77016	93777
20697	39032	61274	77363	93804
21417	41664	61619	78147	93876
21624	42652	62256	78293	93846
24624	42675	63540	79086	96736
25113	42685	64257	79416	97017
25766	43030	64393	80741	97224
26012	43319	65199	81826	97320
	45070	65289	82426	97677
			82661	98636

HOME	СУММА	СЕРИЯ	HOME	СУММА
31	25000	15726	19	25000
07	50000	43319	13	50000
18	25000	91883	15	25000
42	25000			

חזקיות הגדולות. ליד לוח המודיעין של בנק החסכון משותף שתי נשים רוסיות את מספרי אגרות החוב שלהן למספרים שעלו בהגרלה. חזקיות הגדולות: 25 ו-50 אלף רובל.

חמור יותר.

נשואין וגירושין

למרות שאחר מהפכת 1917 לעגו למשפחה כמכשיר הקפיטליזם מתיחת המדינה הסובייטית כיום אל המשפחה כ"בסיס החברה", טוענת, כי "חזיון המשפחה מהזק את המדינה". כל נשואין טעונים רישום וילדים לאמהות בלתי נשואות חסרים כל דרך משפטית לקביעת אבהותם ונושאים את שם אמותיהם.

גירושין, שניתנו להשגה בקלות יתירה, כקניית בול דואר, הפכו התדיינות משפטיות מיעוט ורבת הוצאות. רוסים הרוצים בגירושין צריכים להתיצב לפני בית דין עממי שתפקידו לפייס את שני הצדדים. אם אין הוא מצליח בכך, פונים שני הצדדים לבית דין גבוה יותר ואם הוא מאשר את הגירושין חייבים שני הצדדים לשלם קנסות בשיעור 500 עד 2000 רובל.

ריבוי האפשרויות של טקסים דתיים הם דוגמה אחרת של תורת ברית המועצות למוסדות המקובלים. שמו של הצבא האדום שונה והוא נקרא הצבא הסובייטי. האינטרנציונל הוחלף בהימנון לאומני. במקום חברה חסרת מעמדות הפכה רוסיה לחברה בת עשרה מעמדות לפחות, הנחמחים במדויק, החל מה"כת השלטת וכלה בעובדי הכפייה.

בבתי הספר נוהג שכל לימוד, נערים ונערות מופרדים בגילים מסוימים. בני המיוחסים (פקידי ממשלה, קציני צבא ומנהלי מפעלים) תופסים מקום הולך וגדל, מעל למשקלם באוכלוסיה הכללית, במוסדות הלימודים ה"גבוהים".

לבניהם של קציני צבא גבוהים ניתנת זכות קדימה להתקבלות בבתי ספר צבאיים. קרבה משפחתית היא יתרון חוקי כדי להתקבל בענפים מסוימים של רשת הרכבות. מיליוני

המנות הראשונות. שולחן חמור מוסקבאי מעיד כמחזי רימון ששיבחו את טיב ורוב המזון בברית המועצות. על השולחן הערוך בשפע כה רב, המנות הראשונות, הקרות שבתפריט.

ברית המועצות

דו"ח על הרוסים

אחת החזיתות המכריעות במלחמת העולם השלישית הנערכת, למעשה, כבר ברחבי כדור הארץ היא מאבק הסברה על המתהווה מעברו השני של מסך הברזל. המערכות המכניות את תומר הנפץ לתותחי החזית הוות את אנשי מדע בספריותיהם, העוברים על אלפי פרסומים ועיתונים הבאים אליהם מעבר למסך. מסקנותיהם של חוקרים אלה אושרו השבוע עלידי צעירים ישראלים שהציצו לראשונה מבדע למסך הברזל. מלחי רימון אישרו את העובדות שחוקרים אמריקאים עסקו באיסופן משך שנתיים בבית צהבהב באוניברסיטת הרווארד האמריקאית.

שני תריסרים של חוקרי החברה, המדינה והנפש הסתייעו בהיסטוריונים וכלכלנים ב"עיבוד העובדות שנידלו מים הפרסומים שעמד לרשותם. רוב החוקרים שהו ביום מן הימים בברית המועצות וכולם קוראים וכותבים רוסיים. הם חקרו רוסיים שערקו מארצם (ביניהם: אנשי המשטרה החשאית לשעבר), הם שלחו נציגים לפולין ולפינלנד, שיגרו משלחת בת 16 איש לגרמניה המערבית כדי לראיין מאות אנשים שברחו מברית המועצות. למרות הצנזורה על הפרסומים הסובייטיים והשמירה המעולה על אורחים סובייטיים במערב ובמרכז אירופה (כולל: עצירת חיילים בקסרקטיהם ומבחנים מיוחדים לחיילים היוצאים ליחידות החונות באיזורי הספר) הצליחו חוקרי הרווארד לברר עובדות יסוד על החיים בברית המועצות.

חוק ומשפט

קיים משטר חוקי כבכל מדינה אחרת, ה"מסתייע בבתי משפט, עורכי דין, תביעות אורחיות ופליטות, ערעורים לבתי דין עליונים. דוגמה: תביעה משפטית של מפעל מוצרי חלב המוק בלינגרד נגד איגוד המסעדות, בתיקה וחדריה אוכל באותה עיר על סכום של 82,500 רובל (10 רובל — 1 לירה). טענת מפעל החלב: האיגוד לא קיים את החוזה לפיו היה חייב לפרסם את מוצרי החלב בעתונות וברדיו.

דוגמה אחרת: תביעתו של איגוד מפעלים תעשייתיים נגד בית החרושת למפות על סרבו לקבל 17 מיליון מטבעות פח שהזמינם. תביעות מעין אלה מתבררות מדי שבוע, ללא פיהן, לפני בתי דין סובייטיים.

אולם החוק הסובייטי שונה מהחוק המערבי. הוא שם את הדגש על חינוכם ואילופם של הרוסים, לא על משפט צדק גרידא. השל"טון מתייחס אל בתי המשפט כאל מוסדות חינוכיים המקבילים בחשיבותם לעתונות ול"שירותי השידור, מתאמץ להגדיל את מספר הנוכחים בישיבות בתי הדין, הנקבעות לשיעור הנוחות לעובדים.

לשופטים, שאינם נעוצים במושבעים, חסרה לעתים קרובות השכלה משפטית. משפטים פליליים מתקיימים באווירה של בתי דין לעבר יינים צעירים. אם הנאשם מסרב לקחת לעצמו סניגור, אסור גם לתביעה להעסיק קטיגור. אדם משכיל עלול להענש יותר קשות מאשר בור. עבירה נגדה מנהלת המדינה מסע הסבר, כגניבות בבתי החרושת או ניהול לא הגון של ספרי חשבונות תזכה את העבריין בעונש

האופניים החסרות. מוסקבה הבירה דומה לכל מטרופולין אחרת. התופעה המיוחדת: העדר מוחלט של אופניים, בניגוד לשפע המכוניות, המוניות, האוטובוסים והחשמליות.

יפאן

הנשמות הבאות בסופה

בבוקר אביב וזוהר של שנת 1934 עלה הקיסר הצעיר הירוהיטו למרכבת זהב משוכה סוסים לבנים ויצא את טוקיו כשהוא מוקף שומרי ראש רוכבים לבושים מדי הסמוראי (אבירים יפאניים בימי הביניים) המסורתיים. גממת פניו: קיוטו, בירת יפאן הרוחנית. לפני בניין האוניברסיטה נתאספו בשעת אלפים סטודנטים ומורים, ציפו בדומיית-כבוד לבן-השמש. בהגיע הקיסר השתחוה לו קהל האלפים בלי שאיש יעז לו לתת מבטו במיקאדו לבוש בגדי לובן וזהב שהחל עולה במדרגות. לפתע נשמעה צעקת קרב מפי אנשי משמר הקיסר שולפי התרבות ובקריאות הסתערות הריצו את סוסיהם לעבר המדרגות. תוך שניות מספר הבוססו ארבעה סטודנטים בדמם. הירוהיטו ניצב חיוור, נרגש ורועד, למלל בשפה רפה: "בושידו! בושידו!" חסא הסטודנטים: הם העזו להתייב לפני הקיסר ולבקשו כי ימליץ על לימודי חינוך שלהם כיוון שידם לא השיגה לשלם את שכר הלימוד.

ליום הירוק. החדש שוב חכה קהל בן 17 אלף סטודנטים ומורים קיוטאים לבואו של הקיסר הירוהיטו. אך במקום להופיע במרכבת זהב בא בקאדאלק שחור כשהוא לבוש פראק שחור ולא בגדי לובן מזהבים. את מקומם של הפרשים שולפי החרב תפסו בלשים ושוטרים צבאיים אמריקאים.

מטרת הופעתו: שיפוט בויכוח הספרותי על הספר הנפוץ ביותר ביפאן, שלא פסק להיות הספר הנמכר ביותר במדינה זה שלוש שנים. הספר, המכונה בשם הפיוטי האזינו לגעשו הנצחי של הים העמוק! הוא אוסף מכתבים של סטודנטים יפאנים אשר נפלו במלחמת העולם השנייה.

כאשר עלה הירוהיטו לבמת השיפוט פרצה שירה אדירה מפי הסטודנטים הקומוניסטים, המהווים את רוב מניניה של האוניברסיטה:

הסילוה לים הירוק!

סבלוהו בקצף המים הלבן!

כשקם הקיסר לסכם את הויכוח פרצו הסטודנטים בקריאת ביניים לעגניות: למען מי מתו חללי המלחמה? הקיסר עמד תחתיו חיוור ונבוך, הרים את ידיו להרגעת הרוחות, אך תנועותיו סבצו בים צחוק וקריאות-הגאי. מדוכדך וחסרי-ישע מלמלל הקיסר הקטן והזמקין לתוך הרמקול: "בושידו! בושידו, נישו!" (הדר! הפגינו הדר, יפאנים!) כבמקל קסמים הוטל הס בין הצעירים הגועשים.

בוקל רוטס מדמעות פתח הקיסר: "אשר מתו, לא ישובו! אל תשאו את שמם לשוא! אשר מתו, למען מולדתנו רבת-הצוקים מתו! בסערה ירדו לתהומות הים הקוצץ. כל בוקר בהתעוררם, יקשיבו לגעשו של הים הנושא מן החוף! זכרו! נשמות אחינו ובנינו באות בסופה!"

בדממת מוות נפרדו המורדים ממלכם עצובי העינים וקטן-הקומה. אחר ימים מספר ערך המושל הצבאי האריקאי משאל בין הסטודנטים של אוניברסיטת קיוטו וטוקיו. השאלה העיקרית: "התנגדו מרצונך הטוב לכוחותיה המ' זוינים של יפאן?" תשובתם של 92.8 אחוזים: לא. כתב עתון יפאני: בני ארצנו אינם רוצים במלחמה, הם מבכרים להתעורר לקול געשו של הים המביא את נשמות אחיהם בסופה.

* תקנון מלחמת האבירים היפאניים שפירז: שו הדר, לפיו אסור לשפוך דם בנוכחות הקיסר.

צוללות צעירים יותר, החזיק את הפטריוט במחנה ריכוז, משם שוחרר רק בסוף המלחמה עלידי צבא בנות-הברית, שראו בו גרמני טוב באמת, נתנו לו להיות נשיא כנסיה (תואר הדומה לבישוף) בעיר ויסבאדן. הם היו בטור חים שמצאו בכוחן בעל הנסיות הימניות בן ברית נאמן נגד הקומוניסטים, שונאי ישו, עזרו לו להקים איגוד של כל הכנסיות הפרו-טסטנטיות ולהבחר כראשו. הם גם קיבלו בסבר פנים יפות את שני שותפיו: אחד פרו-פסור נואק, לשעבר יועצו של קוויזלינג (המ' קורי), ואחד בשם גרקה, שוכה לתהיכה כש-נאסר עלידי הנאצים בשל מעשי קונדס (הוא תלה על דיר החזירים שלו שלט שאמר "כר לנו כאן אוהדים נאמנים לפירר").

נצרי, ימני וציני. החודש נתברר ש-בסחונם של האנגלו-אמריקאים בגרמנים הימניים בכלל, ובכוחן נימלר בפרט, היה מוקדם במקצת. הכוח נסע למוסקבה, לשם "שיחת רעים עם מנהיגי הכנסיה הרוסית על ענייני דת". אולם איש לא האמין להגדרה זו, שהרי ברורה היתה המטרה האמיתית: נימלר נסע

הצוללות של מלחמת העולם הראשונה, שיצאו בסירותיהם העדינות אל לב הים המסוכן, כמעט ניצחו את בריטניה האדירה. בלבן של עם מעריץ גיבורים עלו אנשי הצוללות אח על הטיסים המעטים, מסוגו של הרמן גרינג, שקנו להם שם באותה מלחמה.

אולם מעמדו המיוחד של נימלר לא נבע מתהילתו הקרבית בלבד. כי אחר מעשה הגבורה עשה נימלר מעשה שני: הוא פשט את המדים הכחולים של גיבור העולם הזה, לבש את המדים השחורים של גיבור העולם הבא. מפקד הצוללת שראה את המוות עשה את חשבון הנפש, הפך כוחן בכנסיה הפרו-טסטנטית.

הרובה, הצלב והברק. אחר שהיה לגיבור העם הגרמני צעד נימלר צעד נוסף, הפך גיבור עולמי. אמנם, תחילה לא התנגד ביותר לנאצים, סבר, ככל הגרמנים הימניים, שהם קצת פראים אך בכל זאת גרמנים טר-בים. אולם כשהגיע היטלר לשלטון נתברר שאין בדעתו לשלב את הרובה המכודן עם

הידוק יחסים. חברת התנועה החלוצית הסינית עונדת סמל התנועה על חזהו של תלמיד בטיס האימונים הימי בלנינגרד, כמזכרת מביקור המשלחת הסינית ברוסיה הקומוניסטית.

למוסקבה כדי לשוחח עם הקומוניסטים על איחודה מחדש של גרמניה.

עניינם של הכוחן וחבריו באיחוד מולדתם בולט לעין: מרבית הגרמנים השייכים לכנ' סיה הפרוטסטנטית חיים באיזור הסובייטי. בגרמניה המאוחדת יהיה השלטון בידי הרוב הפרוטסטנטי. השאלה רק מי יהיה מנהיגו.

בעיני אנשי המערב נראה משחק זה של גרמני נוצרי וימני כמתרועע. ציני. אולם המומי חים לענייני גרמניה לא הופתעו. מאז ומעולם היתה קיימת בקרב האצולה הגרמנית, מנהיגי המשק והצבא, אסכולה חזקה מאד שדגלה בהתקרבות גרמנית-רוסית, מתוך הנחה שבא-חוד כזה תעלה האיכות הגרמנית על הכמות הסלאבית, ושאיין מעצמה בעולם שתוכל לע' מוד מולו. קו זה היה יסוד מדיניותו של אוטו פון-ביסמארק, אלילה של הריאקציה הגרמנית.

האמינו בה מרבית הקצינים הגרמנים לפני הפלישה הנאצית לברית-המועצות. ייתכן מאד שנטיעתו של הכוחן מפקד-הצוללת אינה אלא התגלות חדשה של חלום ישן זה.

הצלב של ישו. בשמו קמו נביאים שהטיפו לסמל חדש: הברק של ווטן, אל המלחמה הגרמני הקדום. נימלר התנגד לעבודת האלילים החדשה, הפך אויבם של הנאצים. ובעוד שגרמנים טר-בים אחרים שנאו ושתקו, הוסיף נימלר לשנא ולדבר. דיבורים אלה, בכנסיות רבות ההשפעה בברלין (בה היו נוהגים לבקר בני החברה הגבוהה ושירי ממשלה ימניים) הובילו אותו למקום ההגיגיו: מחנה הריכוז.

הידיעה על מאסרו של נימלר, ששמו נפוץ בינתיים בעולם, היכתה גלים מעבר לגבולות. הנאצים, שהיו אז עדיין רגישים לדעת הקהל בחוץ-לארץ שחררוהו אולם מכיון שהכוחן העקשני דיבר יותר מדי, נאסר שנית, והפעם לאורך ימים.

אולם דוקא במאסר נתגלה שגרמני טוב נשאר גרמני טוב. כשפוש היטלר לפוזיק, כתב האסיר נימלר מכתב פרטי לאדולף היס' לר, הודיע שכפסריט גרמני הוא מתגדב לשי רות כמפקד צוללת. היטלר, שהיו לו מפקדי

רחי המדינה בעזרת צבא תועמלנים המונה כשני מיליון איש (בימי בחירות: שלושה מיליון). הפרסום הנפוץ ביותר בברית-המועצות הוא מודיק התועמלן, המפרסם פעמיים בחודש על מה וכיצד יש לנהל תעמולה.

ברחבי המדינה מטפל תועמלן אחד במאה איש, במוסקבה — אחד בשלושים. במפעל אחד יש לפעמים עד 1500 תועמלנים הנפגשים מדי יום עם 15 עובדים בהפסקות העבודה או בחדרי השינה ודירותיהם לעת ערב.

אין התועמלן מקבל משכורת, אך לעתים הוא עולה בשלבי המפלגה (למרות שאין הוא חייב להיות חבר בה). דרך כלל הוא מנהל העבודה או המפעל, לומד את תורת התעמולה, חייב להכיר את חברי קבוצתו, עוזר להם להגדיל את הכנסותיהם ולפתור את בעיותיהם המשפחתיות.

תפקידו העיקרי: להביא את העובדים לתג דלת פרויקט העבודה ולהסביר להם את הח' לטות המפלגה. מלבד זאת הוא משמש כקולט איבתם ואיש-שביעת רצונם של העובדים, מאוין לתלונותיהם וענייניהם המיוחדים.

הקדאות ותעשייה

החקלאות מעסיקה כמחצית האוכלוסיה, יר צרת אי-שיח משקל כלכלי המודגש עלידי המחסור באדמה טובה, מיוכן מספיק וזבלים. פעם בחמש שנים פוגעת בצורת איומה בכל איזור האדמה השחורה והדשנה מהרי האוראל עד הונגריה, מצמצמת את היבול בשליש ויותר. 1946 היתה שנת בצורת וגם 1950, למרות שהרוסים העלימו זאת.

ב-1948 הספיקו הזבלים לתשיעת השטח זרוע תפוחי-האדמה ב-1932. היתה זאת אחת התוצאות של הפנייה החימיקאליים לייצור תח' מושת.

אין גם מספיק דלק לטרקטורים בגלל הפ' גיית חלק גיבר של הדלק לכוחות המזוינים ולתעופה הסילונית. תעשיית הדלק מורעבה בגלל ריכוז תשומת הלב בתעשייה הצבאית. כלל התפוקה החקלאית היא ברמת 1940 מתחתה. יתר על כן: גרורות ברית-המועצות באירופה המזרחית סובלות, בניגוד למצבן לפני עשר שנים, מגרעון מזונות, עקב יצואן המוגבר לברית-המועצות.

ב-1949 כבר עלתה תפוקתה התעשייתית של ברית-המועצות על רמתה הטרום-מלחמתית, אולם התפוקה לגולגולת עדיין כרבע מואת של ארצות הברית.

כוח העבודה והמכונות מגוצלים במידה הרבה ביותר. שטח בנייני התעשייה דחוס מכונות וכמה חוקי בטחון יסודיים בוטלו על-מנת להגדיל את התפוקה. כל עובד חייב ב-48 שעות עבודה לשבוע, לפחות. העדר מעבודה, איחור של 20 דקות או איחור של דקה אחת שלוש פעמים באותו חודש) גורר אחריו עונש של ששה חודשים עבודת כפייה, והחרמת רבע משכורת.

מסיים הדו"ח על הרוסים: גישת ארצות-הברית לברית-המועצות צריכה להיות כמו זאת לשיתוק הילדים: ללמוד אודותיה כל הניתן ללמוד.

גרמניה

הכוחן מפקד-הצוללת

"אין לי כל טענות לגרמנים הרעים. האסון הוא שהגרמנים הטובים הם כאלה!" אימרה מבדחת זו, שנאמרה עלידי דיפלומט צרפתי, חלה יפה על מרטין נימלר, הכוחן בן ה-60. לפני 20 שנה היה נימלר גיבור נעוריו של כל גרמני טוב. הוא היה אחד מקומץ מפקדי

מיישבת את הנגב

סזע

תרופה במחנה נגד:

ריבמאסיום | הצטננות
אי שיום | לופכאנו
נר יפה | כאב ראש

כאבי פרקים ואברים
מוגל - תרופה עולמית, פרי
חקירה של המדע השוויצרי

נסיין אחד משכונת

logal

"אולפן גרג"

בהנהלת מר ח. ברקמא (קמפינסקי)
קורסים חדשים ב:

קצרות

עברית או אנגלית

התחלת הקורסים:

בחירה: ביום א', 3 בפברואר, הרש"מ
מאות אחרונות רק עוד ביום ה', 31.1.52
בשעות 14—17; 20—21, וביום ו',
1.2.52, בשעות 14—16, אצל מר בר-
קמא, רח' פבזנר 19.

בתל אביב: ביום ב', 4 בפברואר,
הרשמות אחרונות רק עוד ביום ב',
4.2.52, בשעות 8—9; 14—16, במלון
"אירופה", רח' אלנבי 42, טל. 2913.

בירושלים: ביום ג', 5 בפברואר, הר-
שמות אחרונות עד יום ב', 4.2.52 ועד
בכלל, בבית ה"ס "הפקיד", רח' אלחריזי 7,
טל. 4748.

ההצטרפה מובטחת!

הערה:
נא לשלם לב לימים ולשעות הנ"ל.

דמכירה

צלמניה 30x24 סמ' עם אדפטור 24x18
מציינת באוביקטור צייטסטר 36 סמ'.
מתאימה במיוחד לאטליה ורפורדוקציות.
בדבר פרטים לפנות ת. ד. 136 עבור
"צלמוניה".

אמנות הדבור

זכרון טוב, כושר רכוש, הופעה, כח
שפוט עצמי, רצון חזק, מרץ לעבודה,
רגשי בישנות, קומפלכסים סכסוכיים
על כל הבעיות האלה תתיעץ עם

פרופ' מריאן

ת"א, רח' אלנבי 11
10-11 4-7

ה"פס' כוסקופ"

של

פרופ' מריאן

המכשיר אשר עונה באופן אוטומטי
על כל השאלות הנוגעות לנפש האדם.
חשוב בעת בחירת מקצוע, קביעת
הפרעות פסיכיות וכד'. וכו'.

הרשמה לבדיקה:
בכל יום 10—10, 4-7
רח' אלנבי 11, ת"א

ייתכן והיה גם האוכל משוכח יותר. אמר בגין: "אם כך, מוטב לאכול צנע באגף המלון שנשאר על עומדו!"

ח"כ צ"כ, **בנימין פייזל ששון**, התק' שה בלשון העברית. כשפתח בעברית האוקס' פורדית שלו (כפי שהגדירה כתב כנסת אחד), לדון בהצעת חוק מסוימת, אמר: "ועכ' שיו, אעבור על החוק". (במקום: אעבור לחוק). העיר לו ח"כ שכן: "אל תנצל את חסינותך!"

במשפטם של שני שותפים שלא יכלו להת' פשר על חלוקת רכושם שאלם השופט **מ"י כאל הרפזי** לגודל הכנסותיהם החדשיות. ההשבה: 250 לירות לחודש. אמר פקי מס הכנסה, שנכח באולם בית המשפט בדרך מק' זה: "הם כבר יצטערו על זה!"

כהרגלו פעם לשנים מספר שב **יוסף בני קובר**, איש מפ"ם, למשקו, רמת הכובש, לשהייה ממושכת. הסיבה: כאיש אחדות העבודה התפטר מתפקידו כמזכיר מפ"ם. תפי' קידו החדש במשק: ארגונה מחדש של עבר' דת המטבח תוך חצי שנה.

ת'אטרון

לא כל כך פשוט

בימי שקספיר היו מציבים שלטים על ה"במה לאמור: "כאן בית", "כאן ירח", "כאן עץ". בתיאטרון הישראלי משתמשים באמצ' עים עדינים יותר, אך לא פחות יעילים. אם הופיע על הבמה צעיר המדבר והמתנהג כ"אידיוט, סימן שהוא צבר, אם הוא מקלל ב"איטלקית, סימן שהוא שרת בבריגדה. אם הוא שייך לעוד כמה צעירים וצעירות מאותו הסוג השרים ורוקדים בכל שעות היום וה"לילה, סימן שזה קיבוץ.

גבעתיים הוא קיבוץ כזה. אליו באה אילנה (בתיה אוסטרובסקי), עירונית, הש' חייכותה לנוער העירוני הרקוב מסתבר מיד, כי היא לובשת שמלה אדומה וצובעת את שפתיה. אילנה מיואשת מפני שלנוער אין אידיאלים והוא מושחת. היא לא רואה, מה שהצופה התמים רואה מיד, שהנה קיבוץ ישנו נוער לא מושחת שיש לו אידיאלים, המחזאים מקבלת על עצמה לפקוח את עי' ניה בשלוש מערכות ממושכות.

המכשיר של המחזאית לצורך זה היא חנה'לה (אינה כרמל), חנה'לה היא גיגית הדואגת לכלל האנושות. בערימת המכנסים במכבסה היא מוצאת פתק של צעיר המודיע שיאבד את עצמו לדעת, אך שכן לחתום. על לבו של הצופה מתגנב מיד החשד שה' פתקה היא חלק משירו של גבריאל, המשורר המונוק (יעקב בן-משה).

אולם חנה'לה אינה פקחת כזאת — שהרי אחרת היה המחזה בא לסיימו המהיר. במ' קום זה מחפשת חנה'לה את המתאבד הצ' עיר, מפשפשת בעסקי זולתה, אמנם אינה מוצאת את המתאבד אך מתנחמת במצאה במקומו חתן.

גם חיי האהבה של אילנה מסתדרים בהת' אם לניחשים של הצופה הפיקח. עוד במע' רכה הראשונה הוא מוכן להתערב עשרה כנגד אחד שבגריאל המשורר ואילנה יודקו חיש מהר לחדר משפחה. אם המחזאית דוחה את הטקס עד לסוף המערכה השלישית, הרי זה רק מטוב לב — אין היא רוצה שהצופה ילך מוקדם מדי. על כל פנים, אין הסבר אחר. לא קורה במערכה השלישית שום דבר שלא היה יכול לקרות בנוחיות (ובלי עזרת ה"ח) במערכה הראשונה. בין "השתים עו' סקת אילנה בספורט ששמו סיקול, שאינו מעייף אותה יתר על המידה ושבו היא, ה' עירונית המפונקת, שוברת מיד את כל ה' שיאים של החקלאות העברית בתקופה ה' טרום-אילנית. כמו כן היא מתרועעת עם שני עולים חדשים, האחד פרטיון והשני לוחם אחר (שמואל עצמון ויעקב בן-טירא) שאפי' שר להכיר בהם מיד לפי מבטאם (הדומה ב' דיוק לזה של כמה תריסרים של עולים חד' שים אחרים על הבמה הישראלית, אך לא לשום ייצורים חיים אחרים). להשלמת הת' מונה ישנו איש הבריגדה (גדעון זינגר) וה' מזכיר הסקסאפילי (ראובן אריב).

כאשר חנה'לה משכנעת לבסוף את המ' שורר שלא כל כך פשוט לכתוב מחזה על הקיבוץ, היא נותנת לצופים חזונה למחשבה. וכשהמשורר מבטיח לנסות ולכתוב מחזה חדש, הוא נוסע בלב הצופים תקוה. ייתכן שמחזהו יהיה יותר טוב.

* צריפים יורה — מאת: שולמית בתדורי
— ההצגה: זאב ברמן — הצייר: יהודה וינהבר.

אשקלון, זכה במכונת קיור-פרייזר, הוכיח עצמו כביש-מל: ביום שלקח את מכונתו מבית-החרושת החיפאי, ארעה לו תאונה. כא' שר תוקנה המכונת, יצא עמה צור לשוב לעי' רי הדרומית, אך במרחק מאתיים מט' מהמור סך שתיקנה, שוב ארעה לו תאונה!

שיא גאוחו האחרון של ראש עיריית רמת-גן **אביהם קריניצקי**: היכולת להצביע על כל מלבוש שעליו (כולל: שעויד כפתר רים ושרשרת מפתחות) ולומר: "זאת תר' צרת רמת-גנית!"

בין נסיונותיו להשתלט על מועצתו מצא **שלמה זלמן שרגאי**, ראש עיריית ירוש' לים ואיש מפלג המזרחי, פנאי לחבר מחקר דתי בן 4000 מלה הנושא: איסור גילוי הראש. כתיבת המחקר היתה תוצאת שאלתו

עזריה רפפורט, רות זקהיים
תוך שלושה ימים...

של **דוד ביינררין**, בשיחה פרטית: "מדוע יש לחבוש כיפה?"

לפני שאגודת המורים העבריים בארצות-הברית סיכמה את דיוניה בקשר להצעת שביחה להטבת תנאי עבודתם, שיגרו מברק לתושב ישראלי אחד, שביע את דעתו אם שביחתם מותרת. הנשאל: רבה הראשי של

שרגא פרידמן, שושנה רביד
...שני זוגות

ישראל, **הרב אייזיק הלוי הרצוג**, בסמינר של איחוד הקבוצות והקיבוצים (המפא"י) הופיע ראש הממשלה, **דוד בן-גוריון**, שיבח את יעילותם של האנשים הצ' עירים. אחר שבחו את אלופי צה"ל הצעירים, הציע הצעה של ממש: "לוא הצעתם לי נער צעיר או נערה צעירה לתפקיד ראש הצ"מ שלה, הייתי מודה לכם!"

חברת התעופה ההולנדית ק.ל.מ. לא הכי' תפקה באיחולי החלמה מילוליים לגשיא המ' דינה, הד"ר **חיים וייצמן**, שיגרה לו בר' כה מוחשית יותר: סל פירות השוקל 20 ק"ג, שהכיל אגסים, תפוחים וענבים. כשראש תנועת החירות, **מנחם בגין**, הת' לגון על צנע ארוחות מלון המלך דוד, היתה בפי חברו לשולחן, ח"כ צ"כ **שלום יוסמן** תשובה גיאותה: "לוא היה המלון גדול יותר ולא היה חסר אגף שלם (שפוצץ ע"י האצ"ל),

כוכבי האמנות

במסיבת מכרים סיפר הזמר הכושי **קנת ספנסר** על מעשהו הראשון ברחו לארמת ישראל ממטוסו בשדה התעופה, לוד: הבאת אשה, שבאה ארצה באותו מטוס וכרעה לל' דת, לבית-החולים התל-אביבי לילודות.

עוזי של הארץ העלה חיוך חדש על-פני קוראיו: באחת מרשימותיו צחק לגנן המ' פוחית **לארי אדלר** העומד לבוא לישראל.

הסיבה: הידיעה שעברה בעיתונות וסיפרה כי אדלר הופיע לפני יחידות או"ם בקורואה טרם בואו לישראל. אך לפני יחידה אמריק' אית, שהיתה משופעת יהודים, ניגן זמר מיו' חד: באב' לוואד.

בהתאם לצוואתו של המנצח היהודי שהת' נצר, **סרגיי קוסביצקי**, נתמלא התנאי לה' קמת מצבת קברו. הגיעה לארצות-הברית אבן ירושלמית מהוקצעת שתועמד על קברו של המנצח.

כנוהגם של כל האורחים הבריק גם **יאשה ספיקובסקי**, הפסנתרן האוסטרלי, לפני הופיעו כסוליסט התזמורת הישראלית, את בקשתו: ניגון הקונצרטו בגי' מייגור לבט' הובן (הרביעי). דרך האלחוט חל שיבוש ב' מברק שביקש את הקונצרטו בסי מייגור (הראשון) שלא נוגן על-ידי התזמורת זמן רב. שמחתם של המנגנים היתה רבה, הכינו הכל לקראת הקונצרט הראשון: בחזרה הרא' שונה נתגלתה הטעות. כיוון שאי אפשר היה למלא אחר בקשתו הראשונה של הפסנתרן (הקונצרטו הרביעי נוגן ע"י ארתור רובינ' שטיין כמה ימים לפני צאתו את הארץ) הת' פשרו הצדדים בקונצרטו של צייקובסקי, המצוי בקצות אצבעותיו של כל מנגן ושהיה ברתועלת נוסף: הוא לא נוגן בארץ זה חדשים מספר.

אמר **סברינו ג'ורדי**, בן איכרים איטלקי שהפך בגיל 11 ילד פלא של הציור האיטלקי: "הוא בכלל אינו יודע לצייר. הוא וודאי יותר צעיר ממני בהרבה!" הנושא לחוסר הערכתו של הצייר הצעיר: **פאבלו פיקאסו** בן ה'70.

תוך שלושה ימים ריכוז ארבע שחקני הבי' מה עצמם לשני זוגות נשואים: הראשונים: **שושנה רביד ושרגא פרידמן**. אחריהם **רות זקהיים ועזריה רפפורט**. אולם נשואיו של הזוג השני, שנערכו בכרמליה החיפאי, הצטיינו בהופעה שלא היתה כלולה בתכנית: פריצת אחד מקירות האולם ע"י אוטובוס שחזר שבוירבלמים. למרות הנוכחי' לא ארע דבר, אולם שני סרני צה"ל, מנוסעי האוטובוס, נפצעו קלות.

חנה רובינה, כוכבת הבימה, לא זכתה ביחס מיוחד מרופאים רעבים שנתכנסו בע' צרת הרופאים. כאשר החלה האמנית מקריאה קטעי שירה, לא התאפקו הרופאים, שרצו למ' הר' לארוחת הצהריים שלהם, נטשו את האמ' נית. האמנית לא בושה כלל, נטשה, כצעד תגמול, את הרופאים.

המשורר **זלמן** (לוחות גנזים) **שניאור** ידע לספר על התפלאותו של עולה חדש שהיה שכנו לספסל האוטובוס. העולה תמה על העב' רית היפה שבפי המשורר, שעלה מארצות-הברית לפני חדשים מעטים בלבד. אמר הזר' לה, כתשובה להסברו של שניאור כי למד עברית בשיעורי ערב טרם עלותו: "הצלחת מאד, אדוני!"

אחד מעורכי-הדין התל-אביביים מצא דרך נאה לקבל לפני שופטו על הסחבת הנגרמת לתיק בו טיפל. אל בקשת החשת הדין צרף הערה: אסמכתא — **חיים נחמן ביאליק**: "אם יש צדק — יופע נא מייד!"

ראשי הציבור

בהתאם למסורת עולי-עיראק לגדור לעצ' מם למול את בניהם רק תחת סנדקותם של ראשי שלטון ישראלים, הופיע **מושה שרת**, שר החוץ, במגדל-אשקלון. משימתו: סנדק ילדו השלישי של עולה-עיראק, **צדוק בדר' רי**.

שעה שחמשים לירות ישראליות היו בדרךן לישראל, תרומת אחד מצירי ישראל בחו"ל לנפגעי השטפונות, נשלחו ארבע מכונות קיור-פרייזר (הרכבת חיפה) לד"ר **שמואל אלישיב**, ציר ישראל במוסקבה; **שמואל טזקובסקי**, ציר ישראל בברן; **אליהו אילת**, ציר ישראל בלונדון; ו**אלוף דוד שארתיאל**, ציר ישראל בריידהיימריי.

בקבל **ז'אן** (השם המלא: ז'אן יוג'ין סיל וייין) **ריבואה**, שליחה המיוחדת וצירה המוסמך של בליגה בישראל, לרשותו מכונת לינקולן ירקרקת וחדשה, גיאות לבקשת שי' רות הנסיכות הממשלתי, מכר לו את מכונתו תו הקודמת: קאליק צבועה כחול-כהה.

אחר **שאפרים צור**, ראש עיריית מגדל-

סרטים

הנידונים לחיים

המפיק סטאנלי קריימר מגיש בסרט זה יצירה קולנועית אופיינית לו: תסריט משובח, פשטות בכצוע, חסכוניות באמצעים הסטניים, משחק ממדרגה ראשונה, נושא לא שיגרתי, התרחקות (ככל האפשר בהוליווד) מרגישות.

הנידונים לחיים דן בחיילים שנפצעו בחוט שדרתם, נצלו ממוות, אבל נידונו לחיים בכ"סאגללים של נכים. הם לעולם לא יוכלו

צויות אלו מתקבלות באהבה עלידי החולים המבינים לרוחו של רופאם. הכעס מכחן בראש ובראשונה כלפי עצמו, כלפי מדע הרפואה שאינו יכול להושיע את האנשים שחיהם ניצלו אבל שגופם נשאר מת.

ומעל לכל — מארלון בראנדו, שחקן במה שזהו סרטו הראשון. בראנדו אינו משחק, הוא חי את תפקידו בכל אבריו, כולל המשותקים. הוא מגלם את דמות המ' שותק בכח שכנוע שאין למצוא דוגמתו ב'הרבה סרטים. ניכר שהוא שחקן יוצא מגדר הרגיל, המתחם אל אמונתו ברצינות וד' בקות נדירים ביותר. הוא מעלה את הסרט על פניה.

מארלון בראנדו, סרזה רייט ("הנידונים לחיים")

הרבה סבל...

הזה, העובדותי למחצה, לרמה אמנותית גבוהה.

"אני די מבטיח" זה שנים לא הצליח איש — למרות מאמציהם של רבים — להד' הים את הוליבוד כשם שעלה — בלי כל השתוללות — בידי מארלון בראנדו (27), גבה קומה (1.75 מטר), חום שער, אפורי עינים, בהגיעו לעיר הסרטים כשהוא שמן בכיסו בעוד שמוזותו הישנה מכילה: שני זוגות מכנסי עבודה, גופיות צבעוניות, זוג גרבים.

את הנטייה למשחק ירשו מארלון ואחותו הצעירה ממנו (המופיעה בהצגות ברודוויי) מאמם, שחקנית בלהקה מקומית בעיר אומהה שבמערב התיכון של ארצות-הברית. כאשר סיים בראנדו את הגימנסיה, ניסה להחזיר למוחו קצת השכלה גבוהה, נכשל במשימה זו, עקר לג'ורג' ונכנס למדרשתו של אביני פסקאטור, במאי-מחנך נודע. שם למד תוך פתימה כשהוא מכלכל את עצמו בקושי מע' בודות אקראי שונות, עזב את המדרשה בחו' רייאף לאחר סכסוכים ארוכים עם מוריו, החליט לנסות את מזלו בתיאטרון המק' צועי של ברודוויי.

תפקידו הראשון היה במחזה כוזא היתה אמא, בו ביצע את תפקיד נילס, הבן. אחר שחקן לצדה של שחקנית הבמה המפורסמת קאתארין קורנל בקניזיה מאת ברנרד שו, השתתף במחזהו (היהודי) הנווד של בן הכס, דגל נולד, וזה לבסוף בתפקיד הראשי בקרן-נית ושמה תשוקה לטנסי (ביבר הזכוכית) חיליאסם הצלחתו, הגדולה ביותר עד היום הזה.

המבקרים וכל הקהל נוכחו עד מהרה שלפ' ניהם שחקן בעל שיעור קומה בלתי רגיל. הוליבוד לא אחרה להודות בעובדה החלה לה' ציף את בראנדו בהזמנות, אולם הוא לא נחפו לקפוץ אל תוך הקלחת, ביכר לחכות להצעה מעניינת באמת. כאשר דבר המפיק סטאנלי קריימר על לבו לכבד בהנדונים לחיים, נעתה, בא להוליבוד בלבוש של הלך מרוד.

שחקן צעיר המגיע להוליבוד עושה כמה פעולות מסורתיות: רוכש מכונת הדורה, לרוב קאדילק מבריק; קונה לעצמו סידרה של חליפות פאר; שוכר דירה הדורה ברובע מתאים; מתחיל להראות את עצמו במועדון-גריליה מתאימים בחברת שחקניות צעירות ויפות (מאולפנו) כשעלמים עטים עליו לצלם אותו מכל עבר.

בראנדו הסתפק בלבוש שהביא אתו במז' ודתה המרופטת, שאל מאת דודו המתגורר בהוליבוד חליפה ישנה ל"מקרים מיוחדים",

השתקע בדירתו הצפופה של זה, בה הוא ישן על הספה בטרקלין, לעתים בסיג'מה, אבל לרוב בבגדי היום שלו. בראנדו נוסע במכו' ניתה בת העשר של דודתו, או, כאשר אינו יכול לקבלה ממנה בהשאלה, במונית. הוא סרב בהחלטיות לבקר בבתי-קפה של אופנה או להראות בחברת שחקניות בעלות תסרו' קת אך חסרות שכל, המשעממות אותו, ביכר את חברתן של סטודנטיות או סקידות. האי-שיות המפורסמת האחת שמצאה חן בעיניו בהוליבוד היתה שלי חוינטרס, משום שהס' כימה לצאת אתו כשהיא לבושה כמוהו מכ' נסייעבודה כחולים, גופית פסים ומבלי אפור על פניה.

בראנדו מעביר את כל משכורתו לאביו, המשקיע את הכסף בעסק של בשר-בקר, מחזיר לבנו 150 דולאר לשבוע להוצאותיו האישיות. אר הסכום הזה מבזבז בראנדו על ידידיו ומכריו תוך יומיים ובחמשת הר' מים הנותנים הוא מסתובב ללא פרוטה בכיסו, לוח ומשונורר כסף, סיגריות, משק' אות וארוחות מן העובדים באולפן.

בראנדו מקדיש זמן רב והרבה מרץ לש' נון תפקידיו, משתדל — ומצליח — לחזור אל תוך תוכן של הדמויות אותן הוא מגלם. כאשר ראה את עצמו בפעם הראשונה על הבד, בא במבוכה, בקש להקרין בשבילו את הסרט פעמיים נוספות. בסופה של ההצגה הארוכה, כאשר נשאל לדעתו על עצמו, ענה:

אני די מבטיח.

היה זה בזמן שלום

היה זה בזמן שלום הוא התשובה — או אחת התשובות — מן העבר השני של מסך הברזל, לסרטי המלחמה הקרה המוסקים ב' עברו המערבי של המסך. כמו הסרטים ההר' ליבודיים והבריטיים המטיפים למלחמה (שב' עה ימי חודת), עשוי גם המוצר הסובייטי הזה להשרות דכאון בלב הצופה, ביחוד משוט' שאין בו ולא כלום מן האופיני לסרט הסוביי' טי כפי שיעורו פודובקין אינושטיק, דוב' צינקו. אין בינו לבין סרט הוליבודי דומה אלא הבדלים שבלשון.

אין פשר הדבר שהסרט אינו עשוי כהלכה. אדרבה, יש בו עניין רב, משחק טוב באמת, כמה צילומים נאים, אחדות מן התמונות ערוכות באמנות ניכרת, ולמרות הנאיביות האופיינית לקולנוע הסובייטי בשנים האחרונות (הזכרת שמו של סטאלין בצורה הצר' רמת את אנו של הצופה המקומי) הוא עשוי לעניין את הקהל הישראלי הרחב ביותר.

אדמירל "זר" (אף על פי שאין הסרט מזהה את לאומיותו, מתברר שהוא אמרי' קאי) שולח, בצוללת, סוכן גרמני אל המים

המראים את תלאותיה של הצוללת המרו' סקת, את מלחמתם של אנשיה במעמקי הים. גם הצבעים — אגפוקלור — נעימים ושקטים.

מכרות המלך שלמה

ספרו הנווד (יצא לאור ב'1886) של המ' חבר האנגלי הפופולארי ריינר האגאר מגיע בשנית אל הבד. הפעם, בשניים ניכרת בעלילה, העשויים רק לאכזב את קוראי ספור ההרפתקות המפורסם. הליחות הבולט ביותר הוא הכנסתה של אשה (דבורה קאר) לע' לילה.

דבורה, גברת אנגליה אדומת שער, יוצאת — בלחית אחיה (ריצ'ארד קארלסון) — לאפי' ריקה השחורה בעקבותיו הנעלמים של בע' לה, שנשט אותה, נמלט למקום היחיד שנראה לו בטוח ממנה. מורה דרך למטרונותה קאר משמש הציץ אלן קוואטרסמיי (סטוארט גריינגר) הפותח אתה בריב ממבט ראשון. הריב מסתיים בנשיקה של אהבה, משמחבר שרגשות דומים לא היו קיימים בין הבעל והאשה. דחיסה נוספת לאהבת גרינגר לקאר נותנת עצמות שלדו של הבעל המתגלות על קרקע מכרה המלך שלמה שאינו אלא מכה הצופנת בתוכה ארגזים מלאי זכוכיות צבעוניות.

מכרות המלך שלמה. על כל הגיוחן והילדותיות שבעלילה, אינו נעדר ערך גי' אונרפי-דאולוגי-בוטאני-אתנולוגי. צילומי ה' ג'ונגל (מעשה ידי המסריט רוברט סארטס) הם מצוינים: חיות-בר מכל הסוגים ממל' אות את הבד במספרים שאין להם תקדים אפילו בסרט של מסר. גם מספרם של שחורי העור בסרט רב מן הרגיל. חבל רק שלאפ' המשתתפים הטבעיים והמשכנעים כל כך, ה' מבצעים את תפקידי הניצבים בכשרון ראוי לשבח, נוסף קומץ של כוכבים, שמקומם, לכל היותר, באולפן מלא תסאורות-בר, לא ב' ג'ונגל אמיתי.

סקוטית אופיינית. דבורה קאר (30) משחקת את עצמה במכרות המלך שלמה, כלומר, את מה שהיתה עלולה להיות, אלמלא החליטה לפנות אל הבמה. כיון שנוודה למש' פחה סקוטית אופיינית של המעמד הבינוני הגבוה, אביה היה מהגנס אורחי בסקר' טיה, אולם כאשר מת בהיות דבורה בת 14, העתיקה המשפחה את מושבה לדרום אנגליה.

אחת מדורותיה של דבורה היתה מנהלת בית-ספר דרמטי בעיר השדה בריסטול וד' בורה, שהראתה כשיון משחקי עוד בגימ' נסיה, החלה ללמוד אצלה את תורת המשחק והריקוד, עברה לאחר זמן לבית-ספר למחול בלונדון והופיעה במספר מחזות שיקספיריים.

גורזו ודרנובסקייה ("היה זה בזמן שלום")

...וקצת מזל

באחד הימים ראה אותו המפיק גבריאל פסקל, בן אותה לתפקיד בסרט רביטון ברבארה, לפי מחזהו הידוע של ברנרד שאו. התפקיד היה זעיר, אבל דבורה עשתה בו רושם רציני, קבלה עבודות נוספות והגיעה לתפקיד הראשי בחייו ומותו של קוונול בליס, סרטם הנווד של פאול ופרסבורגר.

בשלהי המלחמה תרה עם סטיוארט גריינגר במחזות הצבא באירופה, פגשה בבלגיה טייס צעיר, נישאה לו ומיד לאחר מכן הוזמנה, כמו כוכבים בריטיים רבים שהצטיינו בסרטים אנגלים טובים, לבזבז את כשרונה על תפקי' דים של מה בכך בסרטים הוליבודיים חסרי ערך.

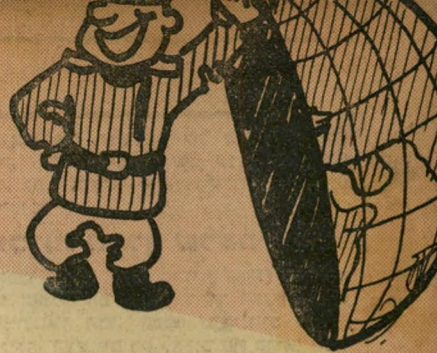
הטריטוריאליים של ברית-המועצות כדי לה' ביא ידיעות על הצי האדום, לפור מוקשים בנתיבן של אניות הקרב הרוסיות. צוללת רוסית נתקלת במוקש, יורדת למצולות, אבל הודות למסירותם של הקצינים והמל' חים, למשמעת הברזל ונהוגה בצי, לאהבתם את העם הרוסי ואת התבר סטאלין, וקצת גם הודות למזל, הם מצליחים להעלות את הצוללת אל פני הים מבלי להזקק לעזרה מן החוץ. אשר לצוללת האמריקאית, היא מושמדת בלי רחמים על ידי פצצות-עומק סובייטיות. הצוות, כולל גרמנים, אמריקאים, יפני אחו, מוכחדים.

הקטעים הטובים ביותר בסרט הם אלה

התסריט המקורי של קארל (בית הגבורים) פורמאן, וזה לבימוי מוצלח ביותר של פרד (איה בני ?) זימאן, המוציא מן השחקנים — ביניהם 45 משותקים באמת — משחק מצוין. גיק חב בתפקיד נכה בעל השכלה ולשון לגלגית, ריצ'ארד ארדמן כמשותק המנצל את מצבו המיוחד כדי לגרום הון בהימורי מרוצ'יסטים עלידי הטלפון, ארתור חר' ארדו בתפקיד של חולה החולם על בית ש' יבנה למשפחתו מכספי ההקצבה המשפחתית; סרזה רייט כאלן — כל אלה הם מצוינים.

ומצוין במיוחד הוא אברט סלואן; דמות גרופא שהוא מגלם עשויה בשר ודם, אינה מלאך בסינר לבן, כמתואר בסרטים כה רבים; הוא מקבל התקפות של זעם למראה יאושם של החולים שאינם מעריכים, לדעתו, את המאמצים הנעשים בשבילם. אולם גם התפר-

על אלה

Ronald Searle
"רק עכשיו שמעה שקלארק ניכד התחתן..."

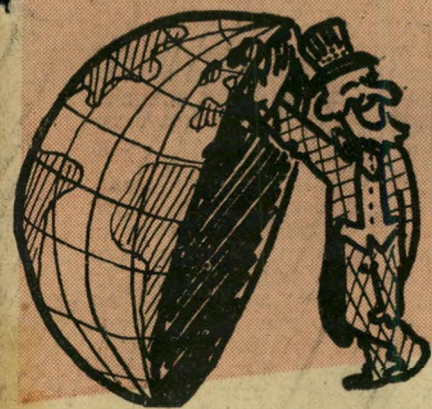
"בעדו קנאי כזה!"

Dropy

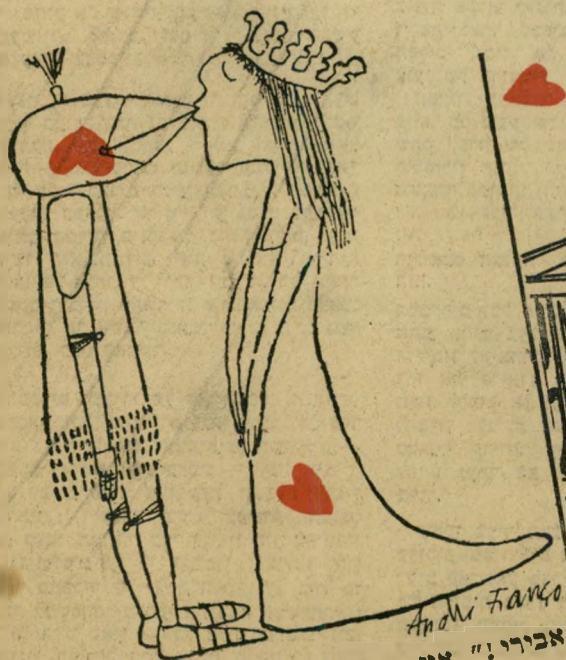

Bill King

"אנא עשי אותי מאושר! הכירי לי את ג'ורג'..."

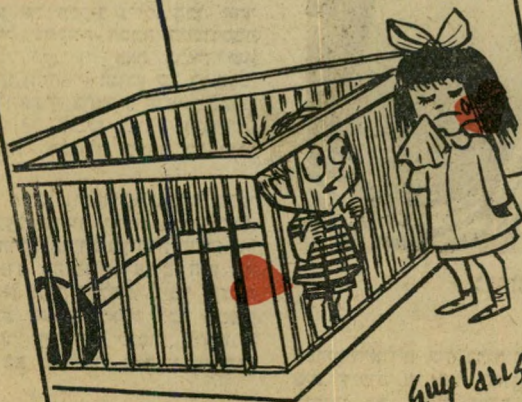

צוחק העולם?

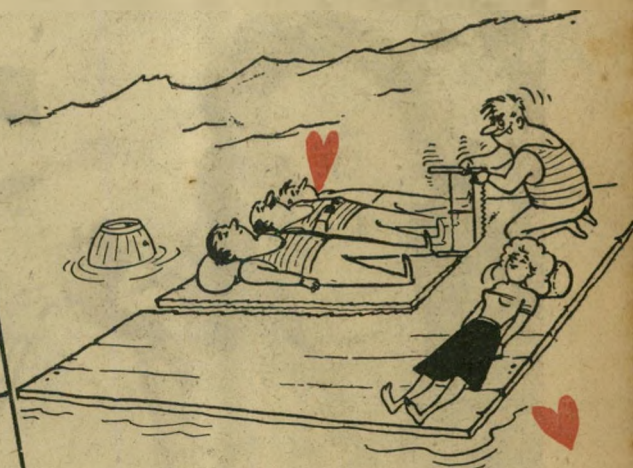
André Franco

"אבירי!" אין מלים כמי דאמר כמה אהבתיך..."

Guy Van

"אל תבכי בעוד חדשים אצא מכאן!"

Proton

"סוף סוף לבד!"

